Sarastus

Oppilaan ääni

Ranskassa lukiolaiset vaativat kaduilla sijaisia ja korjattuja kouluja. Helsingissä kahdeksanvuotiaan tukipäätös todettiin laittomaksi, koska häntä itseään ei kuultu.

PÄÄTÖKSET
Ministerit ja OAJ kiristäisivät kotiopetuksen sääntöjä

TUTKIMUS
Kotitentissä pärjäsivät parhaiten ensin itse kirjoittaneet tekoälyn käyttäjät

KOULU
Pienenevät ikäluokat tuovat yhdysluokkia ja kuntien yhteisiä opettajia

PÄÄKIRJOITUS · VIIKKOKATSAUS

Kyltti kadulla, kuorma kotona

Pariisin Place de la République -aukiolla nähdyssä kyltissä[1] luki, etteivät nuoret ole huonosti kasvatettuja vaan heitä ei kuunnella. Lukiolaisten liike alkoi 21. syyskuuta[2] pariisilaisesta esikaupunkilukiosta, jonka oppilaat lähtivät tukemaan henkilöstö- ja resurssipulan vuoksi lakkoon menneitä opettajiaan. Sisäministeriön mukaan[3] yli 250 000 oppilasta, opettajaa ja vanhempaa osoitti tiistaina mieltään eri puolilla Ranskaa. Nuoret vaativat sijaisia poissa olevien opettajien tilalle, pitkien koulupäivien uudelleenarviointia ja korjattuja rakennuksia. Marssit olivat sisäministeriön mukaan[3] pääosin rauhanomaisia. Ilkivalta ja yhteenotot mellakkapoliisin kanssa ovat liittyneet vain osaan niistä, eikä niitä pidä sekoittaa siihen, mitä oppilaat ja opettajat vaativat. Opetusministerin mukaan[4] väkivaltaisia lukiolaisia ei ole tai heitä on hyvin vähän.

Helsingissä kahdeksanvuotias tyttö[5] pärjää kouluaineissa ja pinnistelee luokassa rauhallisena, mutta kotona koulupäivän jälkeen hän heittelee esineitä, lyö ja huutaa. Koulun rehtori päätti, ettei tyttö tarvitse vahvempaa oppilaskohtaista tukea. Lupa- ja valvontavirasto totesi päätöksen laittomaksi[6], koska lasta itseään ei kuultu eikä päätöstä perusteltu asianmukaisesti. Koulu valmistelee nyt uutta päätöstä. Oppimisen tuen keskus Valterin asiantuntijat muistuttavat[7], että lapsi voi oppia hyvin ja voida samalla huonosti. Heidän mukaansa kouluissa on paljon lapsia, jotka yrittävät kaikkein eniten ja joiden tuen tarve jää juuri siksi helposti huomaamatta.

Kadulla ja kotona kerrotaan eri äänellä, ettei kaikki ole hyvin. Ranskassa opettajat[3] ja vanhemmat[8] ovat marssineet oppilaiden rinnalla. Suomessa puolet OAJ:n kyselyyn vastanneista peruskoulun opettajista[6] arvioi, etteivät kaikki oppilaskohtaista tukea tarvitsevat sitä nykyisin saa. Rahasta päättävät hallitukset ja parlamentit, mutta seuraukset kantaa ensimmäisenä oppilas.

Valterin asiantuntijat ehdottavat[7], että tuen tarvetta arvioitaessa kysyttäisiin oppimisen lisäksi, jaksaako lapsi koulupäivän, pystyykö hän osallistumaan turvallisesti ja mitä päivä häneltä vaatii. Kysymykset sopivat vanhemmalle päivällispöytään ja opettajalle luokan ovelle. Oppilaalle ne antavat tilaa kertoa, mikä on raskasta, silloinkin kun arvosanat ovat hyviä. Kahden erityislapsen vanhempi[9] muistuttaa, ettei muutoksenhaku tee vanhemmasta hankalaa, sillä se on oikeusvaltiossa tavallinen tapa saada näkemyseroon ulkopuolinen ratkaisu.

Kotiopetuskeskustelussa OAJ kysyy[10], mitä tapahtuu, jos lapsi itse haluaisi kouluun. Lähitarkastelussa-osassa kannattaa viipyä sen kysymyksen äärellä, kuinka moni hiljainen tarve tulee nähdyksi, kun ryhmät kasvavat.

Numeroidut lähteet numeron lopussa.

TÄSSÄ NUMEROSSA

VIIKKO OPPIMISEN MAAILMASSA
Viikon pääjuttu
Suomen kouluissa tällä viikolla
Koulutuspolitiikka
Maailmalta

LÄHITARKASTELUSSA
Kiirehtimättä kohti ymmärrystä
Tutkimus
Seurattavaa

01 Viikon pääjuttu

Marseillelainen lukion opettaja aloittaa jokaisen oppituntinsa samalla pyynnöllä. Oppilaiden on haettava tuoleja ja pulpetteja viereisistä luokista, jotta kaikki pääsisivät opiskelemaan. Torstaina hän marssi oppilaidensa kanssa Marseillen kaduilla. Hänen kyltissään luki, että oppilaat auttavat häntä pyydystämään torakoita luokassa (MTV Uutiset). Hänen mukaansa mielenosoittajat pyytävät vain kunnollista opetusta kunnollisissa oloissa. Samaa vaatimusta ranskalaiset lukiolaiset ovat toistaneet kaduilla jo kolmatta viikkoa (Yle Uutiset).

Liike sai alkunsa 21. syyskuuta Saint-Exupéryn lukiosta Pariisin esikaupunkialueelta. Siellä oppilaat lähtivät tukemaan opettajiaan, jotka olivat menneet lakkoon henkilöstö- ja resurssipulan vuoksi (MTV Uutiset). Aluksi protesti jäi lähes huomiotta. Se alkoi levitä muihin oppilaitoksiin vasta sen jälkeen, kun vaatimuksiin suostuttiin, kouluun lähetettiin lisähenkilöstöä ja lakko päättyi. Opiskelijaliikkeen johtajan mukaan liikkeen laajuus yllätti opetusministeriön ja hän kuvaa mukana olevien koulujen määrää ennennäkemättömäksi.

Tiistai 6. lokakuuta oli liikkeen tähänastisista päivistä suurin. Sisäministeriön lukujen mukaan yli 250 000 oppilasta, opettajaa ja vanhempaa osoitti silloin mieltään eri puolilla Ranskaa, kun järjestäjät arvioivat määräksi 450 000 (The Guardian). Opetusministeriön mukaan maan 3 700 lukiosta yli 900 oli saarrettu tai suljettu päiväksi. Opiskelijajärjestöt arvioivat saarrettujen ja suljettujen koulujen määräksi 1 800.

Nuorten keskeiset vaatimukset koskevat koulun perusasioita. Poissa olevien opettajien tilalle on saatava sijaiset ja aamukahdeksasta iltakuuteen venyvän koulupäivän pituus on arvioitava uudelleen. Lisäksi ikääntyneet rakennukset on korjattava (The Guardian). Oppilaiden ja opettajien kuvaamilla videoilla näkyy vuotavia kattoja, rottia, reikiä seinissä ja rikkinäisiä vessoja. Niillä näkyy myös luokkia, joihin pöydät ja tuolit eivät riitä (The Guardian). Osa oppilaista kertoo opiskelleensa luokassa, jossa katosta valui vettä ämpäreihin. Viime touko- ja kesäkuun helteillä monen luokkahuoneen lämpötila nousi yli 35 asteen. Lukiorakennusten kunnossapidosta vastaavat Ranskassa alueet, jotka ovat pyytäneet valtiolta suurempia budjetteja. Senaatin raportin mukaan koulujen korjaamiseen ja ilmastokriisin vaikutuksiin varautumiseen tarvitaan tulevina vuosina miljardeja.

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD on arvioinut, kuinka hyvin lapsi voi irtautua sosioekonomisesta taustastaan. Köyhällä asuinalueella syntyneen ja siellä koulunsa käyneen ranskalaislapsen mahdollisuudet ovat järjestön mukaan heikommat kuin useimmissa muissa kehittyneissä maissa (The Guardian). OECD:n ranskalaisen koulutusanalyytikon mukaan heikoimmassa asemassa olevat oppilaat käyvät usein myös heikoimmassa asemassa olevia kouluja. Ranskan kielen tunneilla on hänen mukaansa keskimäärin 29 oppilasta, kun OECD-maiden keskiarvo on 26. Keskiarvo kätkee alleen suuret erot suurkaupunkien ja maaseudun välillä. Pariisissa ja sen esikaupungeissa opettajat ja oppilaat kertoivat lukioluokista, joissa on 36 oppilasta tai enemmän. Opetusministeriön lukujen mukaan ryhmäkoot ovat kasvaneet viime vuosina. Ranskassa on opetustunteja enemmän kuin useimmissa OECD-maissa, vaikka lukuvuodessa on vain 36 viikkoa eli vähemmän kuin OECD-maissa keskimäärin. Lukiolaisten päivät ovat pitkiä ja hyppytuntien rikkomia. Opettajien mukaan syy on lukujärjestysten laatimisen vaikeus sen jälkeen, kun ylioppilastutkinnon uudistus lisäsi aineyhdistelmien valinnanvapautta.

Opetusministeriö on itse myöntänyt, että eri syistä noin 10 prosenttia lukuvuoden opetustunneista jää pitämättä ja että tilanne on korjattava kiireesti (The Guardian). Opettajien ammattiliitto SNES-FSU arvioi, että syyslukukauden alussa yli puolesta julkisista yläkouluista ja lukioista puuttui ainakin yksi opettaja. Barrikadeilla oppilaat kertoivat, että sijaisitta jääviä opettajia on eniten pienituloisten alueiden kouluissa.

Vanhempainjärjestö FCPE arvioi vuonna 2019 Seine-Saint-Denis'n departementin tilannetta. Alue sijaitsee Pariisin lähellä ja kuuluu Ranskan köyhimpiin. Järjestön mukaan oppilailta jäi siellä saamatta 20 prosenttia opetustunneista, koska poissa olevia opettajia ei korvattu. Koko kouluajalle laskettuna se vastaisi lähes vuotta. Opetusministeriö ei pystynyt vahvistamaan arviota mutta kertoi yhä useamman poissa olevan opettajan saavan sijaisen.

Ammattiliittojen mukaan puutetta on myös kouluterveydenhoitajista ja vammaisten oppilaiden avustajista. Ylen analyysin mukaan julkisista kouluista on vähennetty presidentin kymmenvuotisen kauden aikana 10 000 opettajan pestiä (Yle Uutiset).

Lukioihin Ranska käyttää rahaa enemmän kuin moni muu maa. OECD:n analyytikon mukaan maa käyttää lukio-opetukseen 28 prosenttia enemmän kuin OECD-maat keskimäärin. Varhaiskasvatukseen ja alakouluun se taas käyttää 11 prosenttia keskiarvoa vähemmän (The Guardian). Lukioiden korkeita kustannuksia selittää osaltaan kallis ammatillinen koulutus, jota ei Ranskassakaan aina arvosteta. Analyytikot kysyvät, miten ja millä tuloksilla rahaa käytetään. Esimerkiksi opettajien palkat uran keski- ja loppuvaiheessa ovat vertailussa matalat. Guardianin Pariisista kirjoittava kolumnisti nostaa esiin toisenkin epäkohdan. Hänen mukaansa keskitetty järjestelmä lähettää kokemattomimmat opettajat usein juuri vaikeimmille alueille, kun taas kokeneemmat saavat etusijan siirtyä helpompiin kouluihin (The Guardian).

Guardianin mukaan tiistain marsseista valtaosa sujui ilman vakavia välikohtauksia, mutta osa päättyi ilkivaltaan ja yhteenottoihin mellakkapoliisin kanssa (The Guardian). Yhteenotoissa on sytytetty roska-astioita tuleen koulujen edustalla, rikottu bussipysäkkejä ja heitelty esineitä poliisia kohti. Opetusministerin mukaan väkivaltaisia lukiolaisia ei ole tai heitä on hyvin vähän. Hän viittasi väkivaltaisiin ulkopuolisiin aineksiin. Poliisi on vastannut pampuilla, kyynelkaasulla ja mellakantorjunta-ammuksilla. Mielenosoitusten aikana on lähteestä riippuen pidätetty yli 5 000 tai yli 6 000 ihmistä, joista valtaosa on alaikäisiä. Lähteistä ei selviä, kuinka moni pidätetyistä on lukiolaisia ja kuinka moni osallistui väkivaltaan. Oikeusministeriön mukaan syytetoimet koskevat yli 1 800 ihmistä, joista lähes 1 500 on alle 18-vuotiaita. Pääministerin mukaan protestien alettua on loukkaantunut ainakin 215 teini-ikäistä ja 85 koulun työntekijää. Hän kutsui lukuja raskaimmaksi hinnaksi, jonka koulujärjestelmä on maksanut vuosikymmeniin. Hänen kansliansa mukaan poliiseja on loukkaantunut 715.

Maanantaina 5. lokakuuta yli 200 oppilasta oli kokoontunut aamulla ammattikoulun edustalle Pohjois-Ranskan Lensissä. Siellä 15-vuotias poika menetti mielenosoituksen yhteydessä vasemman kätensä (Helsingin Sanomat). Lillen sairaalassa käsi amputoitiin lopullisesti. Kertomukset tapahtumista eroavat toisistaan. Paikallisen prefektin mukaan poika otti poliisin tainnutuskranaatin käteensä (Ilta-Sanomat). Sisäministerin mukaan on suuri mahdollisuus, että kranaatin laukaiseminen aiheutti vamman (Helsingin Sanomat).

Toursissa noin 15 mellakkapoliisia hajotti kumiluodeilla noin sadan koululaisen saarron koulun porteilla. Osuman päähänsä saanut 16-vuotias poika menetti pysyvästi oikean silmänsä näkökyvyn. Syyttäjän mukaan vammat sopivat poliisin kumiluotiaseen aiheuttamiksi (Helsingin Sanomat). Saint-Ouen-l'Aumônessa Pariisin luoteispuolella poliisi ampui kranaatinlaukaisimella kovakuorisen kyynelkaasukranaatin, joka osui 14-vuotiaan pojan kasvoihin. Pojan alaleuka murtui kahdesta kohdasta. Poliisi on perustellut aseen käyttöä sillä, että poika yritti useita kertoja juosta poliiseja kohti. Pojan äiti kertoi toimittajille, ettei poika pysty puhumaan ja syö pillin kautta (The Guardian). Ylen mukaan yksi poliisi on saanut syytteen kyynelkaasun heittämisestä 14-vuotiasta oppilasta kohti. Häntä on toistaiseksi kielletty palaamasta töihin (Yle Uutiset).

Hallitus ja poliisi kuvaavat tilannetta toisin kuin arvostelijat. Sisäministerin mukaan poliisi on toiminut oikeassa suhteessa lähes kaikissa tapauksissa. Hän sanoo mielenosoitusten muuttuneen ajoittain mellakoiksi, jotka ovat vaatineet poliisin puuttumista (The Guardian). Pääministeri kiisti väitteet rutiininomaisesta liiallisesta voimankäytöstä. Kansanedustajille hän sanoi, että äärimmäinen väkivalta on tullut lukioiden ovelle ja se on tuomittava. Hänen mukaansa koulun polttaminen ei auta korjaamaan koulua eikä opettajan kimppuun käyminen tuo puuttuvaa opettajaa. Useat silminnäkijät ovat kertoneet, että lukioiden edessä riehuu myös koulujen ulkopuolisia ihmisiä (Yle Uutiset).

Opiskelijajärjestöt, opettajien ammattiliitot, vanhempainyhdistykset ja Amnesty International arvostelevat poliisia suhteettomasta voimankäytöstä. Niiden mukaan juuri ylimitoitettu tapa hallita nuorten joukkoja on kiihdyttänyt protesteja (Helsingin Sanomat). Keskiviikkona sisäministeri keskeytti tainnutuskranaattien käytön koulumielenosoituksissa siihen asti, että Lensin tapahtumat on selvitetty. Hänen mukaansa poliisin toimintaa valvova viranomainen selvittää 18 tapausta, joissa voimaa on mahdollisesti käytetty liikaa (Yle Uutiset). Poliisien

ammattiliiton edustaja piti kieltoa tunteeseen perustuvana. Hän arvioi, että ilman kranaatteja yhteenotot ja loukkaantumiset voivat lisääntyä, koska poliisi kohtaa hänen mukaansa yhä väkivaltaisempia ihmisiä (Helsingin Sanomat).

Guardianin kolumnisti myöntää liikkeessä olevan ristiriidan. Osa mielenosoittavista oppilaista ampuu ilotulitteita koulurakennuksia kohti ja arvostelee samalla rapistuneita tiloja. Hänen mielestään suurempi ristiriita on kuitenkin hallituksella, joka on vähentänyt panostuksia nuoriin ja vastannut roska-astioiden paloihin poliisirynnäköillä (The Guardian). Opetusministerin mukaan 24 koulua on sytytetty tuleen tai vahingoitettu niin pahoin, että ne pysyvät suljettuina useita viikkoja. Se vaikuttaa 30 000 oppilaaseen (Yle Uutiset).

Guardian kuvaa ilmiötä, joka on Ranskassa nykyistä liikettä vanhempi. Kokonaisia kouluja tuhottiin vuonna 2025 ainakin 15 kertaa ja vuonna 2024 suunnilleen yhtä monta kertaa (The Guardian). Kohteena on silmiinpistävän usein alakoulu. Kiinni jääneet tekijät ovat usein yläkoulun alkuvaiheessa olevia lapsia, jotka palaavat riehumaan entiseen kouluunsa. Siellä opiskelevat usein yhä heidän nuoremmat sisaruksensa. Lyonin itäisessä lähiössä Meyzieussä kaksi 13-vuotiasta tunkeutui kesäkuussa 2024 entiseen alakouluunsa ja sytytti sinne tulipaloja. Kuusivuotias oppilas kertoi tv-kanavalle jälkeenpäin olevansa surullinen, koska kaikki hänen piirustuksensa paloivat. Koulun korjaaminen maksoi kunnalle 1,9 miljoonaa euroa, josta osan korvasi vakuutus. Seuraavana lukuvuonna koulun 240 oppilasta opiskeli väliaikaisissa rakennuksissa. Lounaalle he kulkivat muihin kouluihin bussilla tai vartin kävelymatkan.

Koulujen väkivaltaa pitkään tutkinut tutkija on johtanut aiemmin kansainvälistä koulujen väkivallan seurantakeskusta. Hän näkee tuhoamisissa tavan sanoa, ettei koulu pidä lupauksiaan. Koulujen seinillä esillä olevat arvot eivät hänen mukaansa vastaa todellisuutta. Teoissa on hänestä myös leikin ja ryhmän riemun piirteitä. Guardianin toimittaja tunnistaa niissä lisäksi psykologisen itsetuhon piirteen, joka muistuttaa oman kodin tuhoamista. Toimittajan mukaan sama piirre näkyy myös tämän kuun lukiohyökkäyksissä. Ilmiön laajuutta on vaikea mitata, koska kansallinen koulujen väkivaltatilasto ei kerro tapausten määriä. Tilasto kertoo vain osuudet. Omaisuusvahinkoja oli lukuvuonna 2024–2025 alakouluissa 3 prosenttia ilmoitetuista tapauksista ja ylemmillä asteilla 4 prosenttia. Alakoulujen tapauksista 45 prosenttia oli sanallista ja 34 prosenttia fyysistä väkivaltaa.

Ylen analyysin mukaan pääministeri reagoi tilanteeseen hitaasti. Sunnuntaina 4. lokakuuta hän julkisti viiden kohdan listan, jolla hän lupaa parannuksia muun muassa opettajapulaan ja pitkiin koulupäiviin (Yle Uutiset). Hän on kutsunut nuorten huolia oikeutetuiksi (Helsingin Sanomat). Keskiviikon televisiopuheessaan hän sanoi, ettei nuorten kiukku synny tyhjästä. Hallituksen ensimmäiset päätökset on luvattu lokakuun lopussa (Yle Uutiset). Torstaina opetusministeri lupasi lukioihin 3 000 sijaisopettajaa. Ensimmäisten piti aloittaa perjantaina ja kaikkien viimeistään tiistaina (Yle Uutiset). Ilta-Sanomat kertoi 6. lokakuuta pääministerin luvanneen arvioida opiskelijoiden vaatimuksia, mutta rahoituksesta ei ollut kerrottu (Ilta-Sanomat).

Hallituksen rahallinen liikkumavara on kapea. Ranskassa alkaa pian väittely ensi vuoden budjetista, johon suunnitellaan kymmenien miljardien sopeutustoimia velkaisen talouden tasapainottamiseksi (Yle Uutiset). Mielenosoitusten aineellisten vahinkojen arvioidaan nousevan kymmeniin miljooniin euroihin. Ylen mukaan hallitus valmistelee niin sanottua casseur payeur -lakia osittain rauhoitellakseen oikeiston kannattajia. Lain myötä väkivaltaisiin joukkotapahtumiin osallistuvat voisivat joutua maksamaan tapahtumissa aiheutettuja vahinkoja. Hallitus syyttää radikaalivasemmistolaista La France Insoumise -puoluetta mielenosoitusten lietsomisesta. Puolue kiistää syytökset ja arvostelee hallitusta poliisin liiallisesta voimankäytöstä. Protestit ovat käynnissä seitsemän kuukautta ennen presidentinvaaleja (The Guardian).

Rahasta päättävät hallitus ja parlamentti. Seuraukset kantavat ensimmäisinä oppilaat, joiden tunteja jää pitämättä ja joiden koulut rapistuvat. Oppilaiden mukaan sijaisitta jääviä tunteja on eniten juuri pienituloisilla alueilla. Auki jää, saavuttavatko luvatut 3 000 sijaista ne koulut, joissa aukot ovat suurimmat. Auki jää myös, mitä tapahtuu lähes 1 500 alaikäiselle, joihin kohdistuu syytetoimia.

Ranskan liike on innoittanut opiskelijoita Belgiassa ja Italiassa. Opiskelijoiden mielenosoituksia on nähty muuallakin Euroopassa. Belgian Liègessä opiskelijat vastustavat koulutuskustannusten nousua, ahtaita luokkahuoneita ja oppimateriaalien hankkimisen

vaikeutta. Liègessä on viime päivinä pidätetty yli sata ihmistä (Helsingin Sanomat). Italiassa opiskelijat valtasivat lukioita Torinossa ja Roomassa iskulauseella Tehdään kuten Ranskassa ja vaativat rapistuvien rakennusten kunnostamista. Kreikassa opiskelijat järjestivät torstaina valtakunnallisia mielenosoituksia ja marssivat ulos oppilaitoksista. Saksassa opiskelijat, vanhemmat, opettajat ja ammattiliitot vaativat jo syyskuussa suurempia koulutusinvestointeja ja lisää opettajia.

Pariisilainen asianajaja edustaa yli tusinaa kiinni otettua nuorta. Hän kertoi uutistoimisto AP:lle, että lähes kaikille heistä mielenosoitus oli ensimmäisiä kertoja, kun he kokoontuivat julkisesti esittämään vaatimuksia, joita pitivät oikeutettuina (Helsingin Sanomat). Hänen mukaansa poliisin väkivalta politisoi ihmisen uskomattoman nopeasti. Ranskassa on noussut huoli siitä, mitä nuorten luottamukselle valtiovaltaan käy. Moni nuori on pettynyt siihen, että liikkeen todellinen viesti peittyy mediassa väkivallan kuvaston alle (Yle Uutiset). Perinteisessä mediassa nuorten asioista keskustelevat vanhemmat ihmiset. Sosiaalisessa mediassa nuoret kokevat tulevansa kuulluiksi ja nähdyiksi toisin kuin siellä. Pariisin Place de la République -aukiolla nähdyssä kyltissä luki, etteivät nuoret ole huonosti kasvatettuja vaan heitä ei kuunnella (The Guardian). Kaikki oppilaat eivät silti seiso saartojen takana. Ranskassa kasvanut brittiläinen journalismin opiskelija kirjoittaa, että osa konservatiivisista kodeista tulevista oppilaista paheksuu saartoja ja pitää niitä vasemmiston juonena (The Guardian).

Monet opettajat ovat marssineet oppilaidensa rinnalla. Rennesissä opettaja ja noin 30 hänen kollegaansa keskustelivat näkemästään poliisiväkivallasta. He päättivät olla paikalla, jos oppilaat tarvitsevat heitä (The Guardian). Ranskan suurimman ammattiliiton CGT:n johtaja kehotti jäseniään suojelemaan lukiolaisia. Opettajien ammattiliitot ovat vaatineet yleislakkoa oppilaiden vaatimusten tueksi (Yle Uutiset). Alaa vaihtanut 34-vuotias opettaja aloitti viime vuonna työt Pariisin laitamilla. Hän kertoi kolumnistille matkustavansa kouluun tunnin ja 45 minuuttia suuntaansa noin 2 100 euron kuukausipalkalla, jonka päälle tulevat ylityökorvaukset. Henkilöstöpulan syinä hän pitää matalia palkkoja ja huonoa kohtelua (The Guardian).

Myös vanhemmat ovat liittyneet marsseihin (Ilta-Sanomat). Saint-Denis'n pormestari marssi tiistaina lukiolaisten rinnalla, kun poliisiketju pysäytti heidät. Hän joutui kyynelkaasun kohteeksi ja hänet evakuoitiin. Hänen mukaansa pieni joukko häiriköitä ei oikeuta viranomaisten suhteetonta voimankäyttöä (The Guardian). Ranskan vihreiden puheenjohtaja kehotti vanhempia ja paikallisia luottamushenkilöitä pukeutumaan valkoiseen ja suojelemaan lapsia mielenosoituksissa (The Guardian).

Ranskassa kasvaneen journalismin opiskelijan mukaan vanhemmat ovat kehottaneet toisiaan liittymään 17. lokakuuta suunniteltuun yleislakkoon, osin vastauksena poliisin väkivaltaan (The Guardian). Moni heistä marssi aikanaan itse lukiolaisena koulutusuudistuksia ja leikkauksia vastaan. Kirjoittajan mukaan ranskalaiset oppilaat opiskelevat Ranskan vallankumousta 12- ja 16-vuotiaina ja vuoden 1968 opiskelijaliikettä 14- ja 17-vuotiaina. Väittelyyn kannustetaan noin 11-vuotiaasta lähtien. Mielenosoitusta opetetaan lain puitteissa käytettävänä perusoikeutena ja kansalaisvelvollisuutena. Kirjoittaja huomauttaa samalla ristiriidasta. Valtio rohkaisee opetussuunnitelmassaan mielenosoittamiseen mutta on vastannut oppilaidensa protesteihin voimalla ja väkivallalla.

Toistaiseksi on vaikea arvioida, kuinka pitkään protestit jatkuvat ja mikä voisi rauhoittaa nuoret (Yle Uutiset). Seine-Saint-Denis'ssä 17-vuotias opiskelee lukion viimeistä vuotta koulussa, jonka oppilaat olivat ensimmäisten joukossa rakentamassa saartoja. Hän kuvaa kolumnistille koulurakennusta, jossa on homeisia seiniä, sähkökatkoja ja helteen ja pakkasen vuoksi elinkelvottomia lämpötiloja. Pöydät ja tuolit eivät aina riitä kaikille (The Guardian). Hän olisi silti mieluummin istunut tunnilla kuin uhmannut mellakkapoliisia. Hän haluaa joskus opettaa historiaa ja sanoo olevansa kaduilla, jotta voisi tehdä sitä hyvissä oloissa. Hänen mukaansa taistelu käydään seuraavan oppilas- ja opettajasukupolven puolesta.

02 Suomen kouluissa tällä viikolla

Oppimisen tuki: koulussa pärjäävä lapsi, kotona purkautuva kuorma

Kahdeksanvuotias helsinkiläistyttö pärjää kouluaineissa hyvin ja pinnistelee luokassa rauhallisena. Kotona koulupäivän jälkeen hän kuitenkin heittelee esineitä, lyö, huutaa ja uhkaa perheenjäseniään (Helsingin Sanomat). Ryhmämuotoisen tuen turvin hän voisi päästä välillä pienryhmän erityisopetukseen. Äidin mukaan niin kävi viime lukuvuonna vain kahdesti (Ilta-Sanomat). Koulun rehtorin päätöksen mukaan tyttö ei tarvitse vahvempaa oppilaskohtaista tukea. Lupa- ja valvontavirasto totesi päätöksen laittomaksi, koska lasta itseään ei kuultu eikä päätöstä perusteltu asianmukaisesti. Koulu valmistelee nyt uutta päätöstä.

Tytön tapaus liittyy uudistukseen, joka muutti tuen rakenteen syksyllä 2025 esiopetuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella. Vanhan kolmiportaisen mallin tilalle tulivat ensisijainen ryhmämuotoinen tuki ja vahvempi oppilaskohtainen tuki (Ilta-Sanomat). Ryhmämuotoista tukea on esimerkiksi se, että luokanopettajalla on työparinaan erityisopettaja (Helsingin Sanomat). Viime lukuvuosi oli siirtymäaikaa. Elokuusta lähtien uusi järjestelmä on ollut käytössä kaikkialla.

Helsingin Sanomien kyselyyn vastasi kymmeniä opettajia ja heidän mukaansa uudistus on sekava. Vastaajat kertovat, etteivät oppilaat saa tarvitsemaansa tukea ja erityisopetuksen resurssit eivät riitä. Heidän mukaansa myös pienryhmiin ja erityisluokille on aiempaa vaikeampi päästä. Tukea on järjestetty tavallisiin luokkiin, mutta yksilöllistä ja säännöllistä erityisopetusta tarvitsevien lasten tilanne on vastaajien mukaan heikentynyt. Luokissa on heidän mukaansa aiempaa enemmän häiriköiviä, hyvin levottomia ja keskittymiskyvyttömiä lapsia. Opettajien ammattijärjestö OAJ teki keväällä oman kyselynsä. Siihen vastanneista peruskoulun opettajista puolet arvioi, etteivät kaikki oppilaskohtaista tukea tarvitsevat oppilaat sitä nykyisin saa (Ilta-Sanomat). Opettajalehden mukaan oppilaskohtaisen tuen päätös jää yleisesti tekemättä, jos oppilaalla ei ole ongelmia oppimisessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan näin ei saisi rajata, sillä päätöksessä on otettava huomioon myös esimerkiksi käytökseen liittyvä oireilu.

Toisinaan tuki evätään pelkän resurssipulan vuoksi. Silloin pienryhmissä ei ole tilaa tai oppilaskohtaista tukea saavien määrä ylittää jo jonkin rajan. Kyselyyn vastanneista rehtoreista 40 prosenttia sanoi, ettei erityisluokkia ole tarpeeseen nähden riittävästi.

OAJ:n erityisasiantuntijan mukaan järjestö on saanut tietoa, ettei kouluissa välttämättä anneta lupaa arvioida tuen tarvetta, jos erityisluokkia ei ole tai niissä ei ole tilaa (Helsingin Sanomat). Hän muistuttaa, ettei kunnilla saa olla omia, lakiin perustumattomia kriteerejä sille, kuka tukea saa. Uudistuksen tarkoitus oli hänen mukaansa lisätä tukea eikä vähentää sitä. Ryhmämuotoisen tuen piti tuoda luokkiin lisäresursseja ja oppilaskohtaisen tuen piti säilyä pitkälti ennallaan. Hän ja kyselyyn vastannut helsinkiläinen erityisopettaja moittivat pääkaupunkiseutua siitä, että tukea tulkitaan siellä eri kriteerein kuin muualla.

Uudistuksessa on myös onnistumisia. Opettaja-lehden mukaan ryhmämuotoinen tuki on lähtenyt lupaavasti liikkeelle ja siihen on saatu melko hyvin resursseja (Ilta-Sanomat). Kirjaaminen vie aiempaa vähemmän työaikaa, mitä osa opettajista pitää myönteisenä. Muutamat HS:n kyselyyn vastanneet kertovat, että aineenopettajan rinnalla on ajoittain suomi toisena kielenä -opettaja. Kielellistä tukea on heidän mukaansa aiempaa enemmän (Helsingin Sanomat). Kirjausten vähenemisellä on kuitenkin kääntöpuolensa. Asioiden jäädessä kirjaamatta entiseen tapaan tieto ei kulje opettajien välillä eikä tuen laiminlyönneistä jää jälkeä. Helsinkiläisen erityisopettajan mukaan dokumentointi puuttuu nyt käytännössä kaikilta muilta kuin oppilaskohtaista tukea saavilta. He ovat murto-osa kaikista tukea saavista.

Sama erityisopettaja on myös OAJ:n valtuutettu ja Helsingin kaupunginvaltuutettu. Hän pitää ajatusta kaikkien oppilaiden yhteisestä luokasta kauniina. Monelle oppilaalle se kuitenkin tarkoittaa hänen mukaansa kokemusta siitä, että on muita huonompi. Oma pieni ryhmä toisi hänestä parhaat tulokset. Resurssipulan vuoksi tukea tarvitseva oppilas ei aina saa sitä tavallisessa luokassa ja silloin tuen puute näkyy hänen mukaansa muulle ryhmälle häiriökäyttäytymisenä. Hänen mielestään samaan luokkaan ei pitäisi sekoittaa hyvin käyttäytyviä

oppilaita, joilla on vaikeuksia oppia ja oppilaita, joilla on käyttäytymisen ongelmia.

Oppimisen tuen keskus Valterin asiantuntijat muistuttavat HS:n mielipidesivulla, että lapsi voi oppia hyvin ja voida samalla huonosti (Helsingin Sanomat). Heidän mukaansa tuen tarvetta arvioitaessa pitäisi kysyä muutakin kuin sitä, oppiiko lapsi. Pitäisi kysyä myös, jaksaako lapsi koulupäivän, pystyykö hän osallistumaan turvallisesti ja mitä koulupäivä häneltä vaatii. Lapsella voi olla neurokirjon piirteitä eli aivojen kehityksen erilaisuuteen liittyviä piirteitä. Hänellä voi olla myös vaikeuksia toiminnanohjauksessa eli oman toiminnan suunnittelussa ja säätelyssä tai ahdistuneisuutta. Tällainen lapsi voi käyttää valtavasti energiaa selviytyäkseen koulupäivästä. Koulussa tunnollisuutena ja rauhallisuutena näkyvä käytös voi kotona purkautua täydellisenä romahduksena. Asiantuntijat viittaavat tutkimuksiin, joissa neuromoninaisten lasten tunne-elämän kehityksen on usein havaittu olevan selvästi jäljessä tiedollisesta kehityksestä. He mainitsevat myös tuoreen tutkimuksen (Palmu 2024). Sen mukaan käyttäytymisen haasteet, kielteiset suoritusstrategiat ja koulunkäynnin vaikeudet voivat muodostaa itseään vahvistavan kielteisen kehän. Erityisesti tytöillä tuen tarpeen todellinen syy voi jäädä tunnistamatta.

HS:n mielipidesivulla vanhemmat kuvaavat samaa kotoa käsin. Kahden erityislapsen vanhempi kirjoittaa, että riittävän tuen saaminen vaatii huoltajilta usein erityistä aktiivisuutta (Helsingin Sanomat). Hänen kokemuksensa mukaan koulun kielteisistä päätöksistä kannattaa lähes aina hakea muutosta. Hän mainitsee kolme tilannetta: perustelut ovat epäselvät, päätöksessä vedotaan rahan puutteeseen tai päätös poikkeaa muiden lapsen kanssa työskentelevien ammattilaisten lausunnoista. Hänen mukaansa muutoksenhaku on oikeusvaltiossa tavallinen tapa saada näkemyseroon ulkopuolisen viranomaisen ratkaisu, eikä vanhempaa voi sen vuoksi pitää hankalana.

Toinen vanhempi ei tunnista puheita vanhemmista, jotka ulkoistaisivat kasvatusvastuunsa koululle (Helsingin Sanomat). Hän ymmärtää, ettei opettaja voi vastata kymmenien oppilaiden kaikkiin erityistoiveisiin. Hänen mukaansa neurokirjon lapsi ei välttämättä muista läksyjä, jos niitä ei ole merkitty koulun sähköiseen viestintäjärjestelmään Wilmaan. Siihen ei auta pelote, saarna eikä värikoodi. Perheet toivovat hänen mukaansa moittivien Wilma-merkintöjen sijaan keskustelua siitä, millaisilla kohtuullisilla keinoilla lapsen koulunkäyntiä voisi helpottaa. Se olisi hänestä myös muiden oppilaiden ja opettajan etu.

Valterin asiantuntijoiden mukaan riittämättömän tuen seuraukset eivät katoa. Ne siirtyvät perheen arkeen, terveydenhuoltoon, vammaispalveluihin ja muihin tukipalveluihin (Helsingin Sanomat). Heidän mukaansa kouluissa on paljon lapsia, jotka yrittävät kaikkein eniten ja joiden tuen tarve jää juuri siksi helposti huomaamatta.

Pienenevät ikäluokat muuttavat kouluverkkoa

Sotkamon kunta valmistelee palveluverkkoa vuoteen 2037. Taustalla ovat lasten määrän väheneminen, useiden koulurakennusten korjaustarpeet ja paine sopeuttaa menoja (Yle). Luonnoksessa on kuusi vaihtoehtoa. Yhdessä niistä kaikki alakoulut säilyvät, kun taas toisissa opetus keskitettäisiin muutamaan kouluun tai kokonaan uuteen yksikköön. Tenetin yläkoulu ja lukio säilyvät kaikissa malleissa. Pohjavaaran ja Naapurivaaran koulut lakkaisivat kaikissa muissa paitsi nollavaihtoehdossa. Investointiarviot vaihtelevat 15,3 miljoonasta 27,6 miljoonaan euroon. Arvioidut vuosisäästöt vaihtelevat noin 324 000 eurosta noin 1,68 miljoonaan euroon. Yhteen koulupaikkaan siirtyminen vaatisi lähes 30 miljoonan euron investoinnin. Valmistelutyöryhmän puheenjohtajalla ei ole vastausta siihen, miten kunnan talous sen kestäisi. Ennen marraskuun päätöksiä kunta järjestää kuulemistilaisuuksia, joihin voi lähettää ennakkokysymyksiä.

Vesannolla alakouluun suunnitellaan yhdysluokkia eli luokkia, joissa kahden vuosiluokan oppilaat opiskelevat yhdessä (Yle). Syksyllä 2027 samassa luokassa aloittaisivat ensimmäisen ja toisen luokan oppilaat. Seuraavina vuosina vuorossa olisivat ensin kolmas- ja neljäsluokkalaiset ja sitten viides- ja kuudesluokkalaiset. Koulutusjohtajan mukaan ikäluokan koko on jäämässä tulevina vuosina kymmenen oppilaan tuntumaan ja sen alle. Kunta järjestää kuulemistilaisuuden ennen lautakunnan marraskuun kokousta.

Kouvolan kaupunginhallitus antoi lisäaikaa kahdelle koululle (Yle). Jokela-Niinistön alakoulun Jokelan toimipiste jatkaisi vuoteen 2030, vaikka kaupunginjohtaja esitti alakoulun loppuvan vuonna

2028. Myllykosken yhtenäiskoulun yläkoulu suljettaisiin puolentoista vuoden kuluttua siitä, kun sen oppilasmäärä laskee 140:een tai sen alle. Kaupunginjohtajan esityksessä raja oli 160 oppilasta. Lakkautuksen jälkeen oppilaat ohjattaisiin pääosin Inkeroisten yhtenäiskouluun. Lopullisesti asiasta päättää myöhemmin kaupunginvaltuusto.

Toisaalla ratkaisua haetaan kuntien yhteistyöstä. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi noin 5,7 miljoonaa euroa kuntien väliseen yhteistyöhön perusopetuksessa vuosille 2026–2028. Tukea saivat erityisesti pienet kunnat, joiden väestökehitys on vaikea (Yle Uutiset). Tavoitteena on turvata tasa-arvoiset koulutusmahdollisuudet ja osaavien opettajien saatavuus mutta myös vahvistaa nuorten kaverisuhteita. Keski-Pohjanmaalla Toholampi ja Lestijärvi saivat 124 000 euroa kokeiluihin ja ideoiden toteuttamiseen. Lestijärven sivistys- ja hyvinvointijohtajan mukaan yhteiset opettajat tuovat säästöjä. Samalla ne parantavat valinnaisaineiden saatavuutta pienissä kouluissa. Kuvataiteen ja käsityön opettaja ajaa Lestijärveltä Toholammille neljä kertaa viikossa. Hän kuljettaa mukanaan välineitä, koska kaikkia tarvikkeita ei ole joka koulussa.

Toholammin yläkoulun opettajan mukaan koulujen aikataulut ja jaksojärjestelmät ovat tuoneet haasteita jo ensimmäisten puolentoista kuukauden aikana. Samoin ovat tehneet 40–50 kilometrin välimatkat. Oppilaille yhteistyö tuo myös uusia tuttavuuksia, sillä ensimmäinen yhteinen tapahtuma on metsäpäivä toholampilaisnuorten kanssa. Kaksi seitsemäsluokkalaista tyttöä toivoisi pääsevänsä opiskelemaan koulussa korean kieltä. Toinen heistä haluaisi lisäksi ranskan ja espanjan valinnaiskursseja.

Konsulttiyhtiö Finnish Consulting Group on laskenut peruskoulun hinnan oppilasta kohden eri kunnissa. Laskelman mukaan peruskoulu maksaa eniten Utsjoella, yli 48 000 euroa oppilasta kohden vuodessa. Muuramessa ja Tyrnävällä summa on noin 9 000 euroa (Helsingin Sanomat). Kalleimmat kunnat ovat pääosin pieniä, kun taas kasvukeskuksissa kustannus oppilasta kohden on selvästi matalampi. Vuodesta 2024 vuoteen 2025 perusopetuksen kustannukset nousivat yli 1 000 euroa oppilasta kohden noin neljäsosassa kunnista.

Valtiovarainministeriön kunta- ja alueosaston osastopäällikkö kutsuu eroja järkyttäviksi. Hän arvioi kuntien määrän vähenevän tavalla tai toisella. Hänen mukaansa 43 kunnassa syntyy alle kymmenen lasta vuodessa, eikä koululla olle silloin edellytyksiä jatkaa. Yli 100 kunnassa syntyy alle 20 lasta vuodessa. Se ei hänen mukaansa enää turvaa yläkoulua eikä aitoa valinnaisaineiden valintaa. Entisenä rehtorina hän kysyy, turvaako kaikkien lasten yhteinen yhdysluokka yhdenvertaisen koulutuksen. Ratkaisuksi hän esittää usean kunnan yhdistymisiä. OAJ:n puheenjohtaja painottaa toista asiaa. Kuntien määrän arpomisen sijaan pitäisi hänen mukaansa varmistaa, että jokainen lapsi saa laadukasta opetusta asuinpaikasta riippumatta (OAJ). Hänen mukaansa kunta ei ole elinvoimainen, ellei se järjestä koulutusta ja kasvatusta.

Rasistisia tarroja koulujen pihoilla ja levottomuutta Kotkassa

Helsingissä kansainvälisen Ressun peruskoulun leikkivälineisiin ja roskakatokseen liimattiin jo kesäkuussa Sinimustan liikkeen tarroja. Niissä on lentokoneen kuva ja kehotus ulkomaalaistaustaisille palata maasta (Helsingin Sanomat). HS:n mukaan tarroja on jaettu lapsille ja nuorille ja koululaiset levittävät niitä läpällä eli vitsinä. Apulaispormestari sanoo, ettei ole syntyperäisenä helsinkiläisenä aiemmin nähnyt näin avointa vihaa, joka kohdistuu myös lapsiin ja nuoriin.

Päijät-Hämeessä Sinimusta liike jakoi tarroja lapsille ja nuorille Lahden torilla syyskuun lopulla (Ilta-Sanomat). Etelä-Suomen Sanomien mukaan tarroja on sittemmin löydetty useista peruskouluista Lahdessa ja Orimattilassa. Asikkalassa viidesluokkalaisten vanhemmille lähetettiin Wilma-viesti. Siinä kerrottiin, että oppilaat olivat saaneet tarroja Lahdessa, jakaneet niitä toisilleen ja liimailleet niitä julkisille paikoille. Lahden jalkautuvan nuorisotyön palveluohjaajien mukaan liimailijoita on kaikissa sosiaaliryhmissä. Toinen heistä arvioi, että jyrkät iskulauseet ovat monelle nuorelle houkutteleva tapa provosoida aikuisia. Hänen mukaansa nuoret eivät välttämättä ymmärrä iskulauseiden yhteiskunnallista sisältöä lainkaan.

Korkein hallinto-oikeus purki liikkeen puoluerekisteröinnin vuonna 2024. Sen mukaan liikkeen ohjelma oli ristiriidassa kansanvaltaisten periaatteiden ja ihmisoikeuksien kanssa. Oikeus katsoi liikkeen tavoittelevan ulkomaalaistaustaisten seuraamista, eristämistä ja maasta poistamista etnisen alkuperän perusteella. Liike keräsi uudet kannattajakortit, muokkasi ohjelmaansa ja palasi puoluerekisteriin vuonna 2025. Julkilausumissaan se tunnustautuu avoimesti rasistiseksi. Kodeille ja

kouluille jää kysymys siitä, miten tarrasta puhutaan lapsen kanssa, joka ei ehkä ymmärrä sen sisältöä mutta jonka luokkakaveri voi olla sen kohde.

Kotkassa Aittakorven koulun pihalle kokoontuu iltaisin ja viikonloppuisin nuoria. He ovat töhrineet seiniä, rikkoneet aitaa ja postilaatikoita ja repineet roskiksia irti (Yle Uutiset). Pihalla on ollut myös väkivaltaa, jota poliisi on käynyt selvittämässä. Syyskuussa poliisi kirjasi koulun pihalta yhden viikonlopun aikana 38 lastensuojeluilmoitusta. Rehtori arvelee niiden syyksi päihteiden käytön. Aittakorven koulussa opiskelee ensimmäisen ja viidennen luokan välillä olevia lapsia. Osa lähistöllä asuvista oppilaista ei uskalla tulla yksin jalkapallo- tai koripalloharjoituksiin, joten vanhemmat saattavat heidät saliin asti. Osa vanhemmista on sopinut keskenään, että lapset pysyvät poissa koulun pihalta.

Kaupungin nuorisotyöntekijät ovat käyneet koululla lähes joka arki-ilta kahden viikon ajan. Liikkuvan nuorisotyön ohjaajan mukaan pihalla on ollut rauhallista heidän läsnä ollessaan. Hänen mukaansa esimerkiksi Snapchat mahdollistaa sen, että paikalle voi kerääntyä satoja nuoria. Nuoret saavat hänestä kokoontua jatkossakin. Hän kuitenkin herättelisi huoltajia miettimään, kuinka myöhään alakouluikäiset ovat ulkona. Heidän ei hänen mielestään tarvitse olla kello 21:n jälkeen ottamassa mallia vanhemmista nuorista. Koulu, poliisi, kiinteistöhoito ja nuorisotoimi pitivät asiasta palaverin. Siinä sovittiin, että poliisi ja nuorisotyöntekijät käyvät koululla aiempaa useammin ja vartiointia tehostetaan. Myös valvontakameroiden lisäämistä pohditaan. Rehtorin mukaan kaikki koululla oleskelevat nuoret eivät käyttäydy sopimattomasti. Hän uskoo pihan olevan edelleen turvallinen.

03 Koulutuspolitiikka

Kotiopetus: ilmoitusasiasta luvanvaraiseksi?

Sastamalalainen rehtori odottaa huoneessaan yläasteikäistä kotikoululaista ja tämän huoltajia valvontatilaisuuteen (Yle Uutiset). Hän on myös tutkiva opettaja eli opettaja, jonka vastuulla on varmistaa, että alueen kotiopetuksessa olevat lapset ovat oppineet opetussuunnitelman mukaiset asiat. Perhe jää tulematta, mikä ei hänen mukaansa ole harvinaista. Valvontatilaisuus voi hävettää perhettä, jos opetuksessa ei ole juuri tapahtunut mitään. Siksi tapaaminen siirtyy yhä uudelleen. Rehtori kieltäisi kotiopetuksen Suomessa, mikäli saisi päättää. Osaa tapauksista hän kutsuu laillistetuksi heitteillejätöksi.

Ylen MOT tavoitti 22 tutkivaa opettajaa, jotka esiintyvät nimettöminä kotioppilaiden yksityisyyden suojaamiseksi. Yli puolet heistä eli 13 kertoo hyvästä yhteistyöstä huoltajien kanssa. Näin kertovat erityisesti ne, joilla on ollut yksittäisiä kotioppilaita. Seitsemän kertoo perheiden perustelleen kotiopetusta arvoilla, uskonnolla tai ideologialla. Muita syitä ovat esimerkiksi lapsen hyvinvointi, neuroepätyypillisyys eli neurologinen erilaisuus, koulun tilat, kiusaaminen ja huono sisäilma. Osa opettajista epäilee, onko lapsi todella oppinut, koska on vaikea tietää, kuka esitellyt suoritukset on tehnyt. Eniten huolta herättää lapsen sosiaalinen elämä eli kaverit, leikit ja kinastelut, jotka koulussa tapahtuvat luonnostaan. MOT kertoo myös tapauksesta, jossa vakavasti laiminlyöty lapsi oli ilmoitettu kotiopetukseen ja pidetty vuosia piilossa viranomaisilta.

Opetushallituksen mukaan kotioppijoita oli viime vuonna 945 eli 0,18 prosenttia koululaisista. Määrä on kolminkertaistunut seitsemässä vuodessa. MOT:n selvityksen mukaan kotioppijoita on tänä vuonna ollut 117 kunnassa. Lapsiasiavaltuutetun mukaan valvonnan hoitamiseen voi olla mahdollisesti 100 eri tapaa, mikä ei ole lasten yhdenvertaisuuden kannalta ihanteellista. Hänen mielestään kotiopetus on silti monissa tapauksissa lapselle hyvä järjestely (Yle Uutiset). Tampereen kotiopetusta koordinoiva apulaisrehtori arvioi, että kasvun taustalla on muun muassa oppilaiden neuropsykiatristen haasteiden entistä parempi tunnistaminen. Kotiopetukseen siirrytään usein silloin, kun koulun tukitoimet eivät riitä. Syynä voivat olla myös tavoitteellinen urheilu, vakaumus tai kiusaaminen. Opetusministeri pitää kiusaamisen vuoksi tehtyjä valintoja traagisina ja ymmärrettävinä. Hänen mukaansa missään koulussa tilanteen ei pitäisi kuitenkaan päästä siihen, että lapsi ja perhe näkevät kotiopetuksen ainoana mahdollisuutena.

Viikon aikana kotiopetuksen kiristämistä esittivät sekä ministerit että opettajien ammattijärjestö. Opetusministerin mukaan viranomaisten pitäisi voida

keskeyttää kotiopetus tietyissä tilanteissa. Nyt ainoat keinot ovat rikosilmoitus ja lastensuojeluilmoitus, joita hän pitää järeinä. Yksi peruste keskeyttämiselle voisi olla se, ettei oppivelvollisuus täyty. Ministeri epäilee, onko uskonnollinen vakaumus riittävä syy kotiopetukseen. Hän haluaisi vanhemmilta suunnitelman opetuksen toteuttamisesta. Hän pohtii myös vuosittaista arviointia, jotta lapsi saisi peruskoulun lopussa arvosanat, joilla hakea eteenpäin. Ruotsin mallin mukaista velvollisuutta opiskella koulun tiloissa hän ei kannata. Suojelupoliisi varoitti kesällä kotiopetuksen valvonnan puutteista ja erityisesti äärioikeistolaisesta tai radikaali-islamistisesta opetuksesta. Ministerin mukaan ilmiötä ei pidä suurennella, mutta viestit on otettava vakavasti. Ministeriön selvitys kotiopetuksesta julkaistaan lokakuun aikana.

Kokoomuksen kantaa esittelevä tiede- ja kulttuuriministeri haluaa kotiopetuksesta luvanvaraista. Aikuisen valinnanvapaus ei hänen mukaansa saa ajaa lapsen edun ohi (Ilta-Sanomat). Valvonnan pitäisi hänen mukaansa olla säännöllistä ja valtakunnallisesti yhtenäistä. Siitä voisivat vastata kunnat tai Lupa- ja valvontavirasto. Ministeri huomauttaa, että myös yksityisen opetuksen järjestäminen on luvanvaraista (Iltalehti).

OAJ:n mukaan keskustelun painopiste on siirrettävä vanhempien valinnanvapaudesta vanhempien ja yhteiskunnan vastuuseen (OAJ). Nyt päätösvalta on jätetty kunnalle ja huoltajille. Järjestön mukaan siirtyminen kotiopetukseen ei voi olla pelkkä ilmoitusasia. Etukäteen pitäisi arvioida, vastaako kotiopetus lapsen omaa tahtoa. Lisäksi pitäisi käydä läpi huoltajien syyt, vastuut ja edellytykset ja sopia valvonnasta. Kotiopetus olisi voitava päättää, jos oppiminen ei etene riittävästi. Kotiopetuksessa olevan lapsen oppimista ei nyt arvioida mitenkään, eikä hän saa todistuksia, ellei hän osallistu vapaaehtoiseen erityiseen tutkintoon. Ministeriön työryhmä valmistelee parhaillaan perusopetuksen tehtäväpankkia eli arvioinnin yhdenmukaisuutta tukevaa tehtäväkokoelmaa. OAJ ehdottaa harkittavaksi, voisiko sitä käyttää myös kotiopetuksen valvonnassa. Uusia velvoitteita opettajille ei järjestön mukaan voi säätää ilman niihin osoitettua työaikaa ja palkkaa.

OAJ kysyy, mitä tapahtuu, jos lapsi itse haluaisi kouluun tai jos oppiminen ei etene. Toinen kysymys koskee lapsia, joille kotiopetus on ollut pakotie kiusaamisesta tai riittämättömästä tuesta. Mihin he palaavat, jos lupaa ei myönnetä ja koulu on ennallaan?

Opetusministeri otti kantaa myös vanhempien toiveisiin rajata lapsen opetusta. Hänen mukaansa on oppilaan oikeusturvan kannalta ongelmallista, jos musiikin tai uskonnon opetus jätetään pois. Musiikin opiskeluun kuuluu myös musiikin esittäminen ja tekeminen (Yle Uutiset). Suvivirren laulaminen ei ministerin mukaan ole uskonnon harjoittamista vaan kulttuurihistorian elämistä todeksi. Hänen mielestään aika on jossain määrin ajanut nykyisen uskonnonopetuksen järjestelmän ohi. Kouluissa on jopa 15 eri uskonto- tai katsomusainetta ja merkittävä osa vähemmistöuskontojen opettajista ei ole muodollisesti päteviä.

Pienenevät ikäluokat ja koulutuksen rahat

OAJ selvitti jäsentensä näkemyksiä kyselyllä, joka oli auki 17.8.–9.9.2026. Siihen vastasi 7 528 varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella työskentelevää jäsentä (OAJ). Valtionosuudet ovat valtion kunnille maksamaa rahoitusta ja OAJ:n mukaan ne uhkaavat pienentyä lähivuosina sadoilla miljoonilla euroilla. Yli 90 prosenttia vastaajista uskoo, että rahoituksen pieneneminen heikentäisi opetuksen laatua. Merkittävimpinä seurauksina vastaajat pitävät opetusryhmien kasvua, oppimisen tuen heikentymistä ja työmäärän kasvua.

Kuntien välillä on suuria eroja. Alle 5 000 asukkaan kunnissa työskentelevistä lähes puolet kertoi ryhmäkokojen pienentyneen. Yli 100 000 asukkaan kunnissa 41 prosenttia kertoi ryhmien kasvaneen. Vain 14 prosenttia aikoo vaihtaa alaa viiden vuoden sisällä. Uuden kelpoisuuden on valmis hankkimaan lähes joka toinen ja alle 40-vuotiaista 64 prosenttia. Etäopetuksen ja digitaalisuuden lisäämiseen vastaajat suhtautuvat erittäin kriittisesti. OAJ:n puheenjohtajan mukaan opetuksen järjestämisen kustannukset eivät laske samassa suhteessa lapsimäärän kanssa. Siksi ikäluokkien pienentymisestä vapautuvat rahat pitäisi hänen mukaansa säilyttää koulutuksessa.

Eduskunnalle antamassaan lausunnossa vuoden 2027 talousarviosta OAJ laskee, että hallituskauden pysyvään koulutusrahoitukseen on tehty runsaat 300 miljoonaa euroa lisäyksiä ja lähes 900 miljoonaa euroa leikkauksia (OAJ). Nettovaikutus on järjestön mukaan noin puoli miljardia euroa miinuksella. Kuntien

valtionosuusleikkaukset nousevat ensi vuonna 188 miljoonaan euroon ja laskennallisesti 85 prosenttia niistä kohdistuu varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Järjestö on huolissaan siitä, että uutta tuen mallia toteutetaan samaan aikaan leikkausten kanssa.

Lausunnossa on myös ratkaisuehdotuksia. OAJ:n mukaan lähes joka neljäs (24 %) uransa alussa oleva opettaja poistuu alalta. Suomessa uran alussa mentorointia saa 14 prosenttia opettajista, kun muissa OECD-maissa osuus on keskimäärin 26 prosenttia. Järjestön laskelman mukaan 1,5 miljoonalla eurolla voitaisiin järjestää vuonna 2027 kuuden tunnin mentorointi 4 000 opettajalle. Lisäksi se vaatii 3 miljoonaa euroa opettajarekisteriin, koska Suomessa ei ole ajantasaista valtakunnallista tietoa opettajien määristä ja kelpoisuuksista. Kaikki ei ole huonosti. Varhaiskasvatuksen opettajien koulutusmäärä on nostettu noin 1 400:aan. OAJ:n mukaan opettajapula korjaantuu, jos koulutusmäärät pidetään samalla tasolla.

Valtiovarainministeriö julkaisi 7.10. Luota tulevaan -virkapuheenvuoron eli ministeriön virkamiesten näkemyksen tulevan hallituskauden linjauksiksi. Siinä esitetään muun muassa lukuvuosimaksua toista samantasoista korkeakoulututkintoa suorittaville ja kotihoidon tuen poistamista. Lisäksi alin vanhuuseläkeikä nostettaisiin 70 vuoteen (Talouselämä). OAJ:n blogissa koulutuksen maksullisuutta millään koulutusasteella pidetään vääränä keinona (OAJ). Blogin mukaan työikäisistä puoli miljoonaa on vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa ja moni työtön joutuu vaihtamaan ammattia.

Kuntaliiton blogin mukaan virkapuheenvuoro kysyy, miten kuntien elinvoimaisuus ja taloudellinen kantokyky turvataan (Kuntaliitto). Yksi esitys koskee toisen asteen koulutusta. Kunnat rahoittavat lukioita ja ammatillista koulutusta 1,7 miljardilla eurolla ja nyt osuus lasketaan asukasta kohden tasasuuruisena. Jatkossa osuus perustuisi ikäluokkaan, esimerkiksi 16–19-vuotiaiden määrään. Muutos kasvattaisi erityisesti kaupunkien ja kehyskuntien maksuosuutta. Ministeriön meno- ja rakennekartoitus ja verokartoitus julkaistaan 26.10.

Kuntaliiton kirjoittaja esittää kysymyksen, johon kukaan ei vielä vastaa. Pitäisikö valtion rahoittaa ensisijaisesti kaupunkeja, joissa suurin osa lapsista, nuorista ja työttömistä asuu? Vai pitäisikö niukka rahoitus ohjata veropohjaltaan heikompiin kuntiin, jotta viimeisenkin lapsen sivistykselliset perusoikeudet turvataan? Kirjoittajan mukaan ratkaisun tekevät 18.4.2027 valittavat päättäjät.

Helsingin turvallisuusohjeeseen vaatimus kasvojen näkymisestä koulupäivän aikana

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti keskiviikkona 7.10. lisätä kaupungin yleiseen turvallisuusohjeeseen vaatimuksen oppilaan tunnistettavuudesta koulupäivän aikana (Ilta-Sanomat). Taustalla oli kaksi aloitetta. Kokoomuksen valtuutettu halusi kieltää niqabit, burkat ja kommandopipot. Perussuomalaisten valtuustoryhmä halusi koulujen järjestyssääntöihin kiellon pään tai kasvot peittävistä huiveista ja ulottaa sen myös henkilökuntaan (Yle Uutiset). Perussuomalaiset halusivat asian valmisteltavaksi uudelleen selkeäksi kielloksi. Ryhmä hävisi palautusäänestyksen, vaikka sai tuekseen muutaman kokoomuksen valtuutetun.

Linjauksen sisältöä kuvataan eri tavoin. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja ei käyttäisi siitä sanaa kielto, eikä koulujen järjestyssääntöjä muuteta (Ilta-Sanomat). Ylen mukaan ohjeessa oppilaan kasvojen on näyttävä opetustilanteissa muun muassa vuorovaikutuksen, osallistumisen, oikeusturvan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Ohjeen mukaan kyse ei saa olla yleispätevästä säännöstä vaan harkintaa vaativasta, tapauskohtaisesta linjauksesta. Vaatimus ei saa liittyä oppilaan ulkonäköön tai pukeutumiseen (Yle Uutiset). Helsingin Sanomien mukaan pedagogisiksi tilanteiksi lasketaan kuitenkin käytännössä kaikki koulun toiminta välitunneista luokkaretkiin. Lehden mukaan kasvojen on siis oltava kouluissa koko ajan nähtävillä (Helsingin Sanomat). Maskia saa käyttää, mikäli siihen on terveydellinen peruste. Ohje koskee opetustilanteissa myös työntekijöitä. Päiväkodeissa se ulottuu lasta hakevan aikuisen tunnistamiseen, sillä toimialajohtajan mukaan on aina tiedettävä, kenelle lapsi luovutetaan. Tuttujen huoltajien kohdalla soveltaminen ratkaistaan päiväkotien arjessa.

Toimialajohtajan mukaan kasvojen peittäminen ei ole ollut ongelma helsinkiläiskouluissa. Kasvoja peittäviä asusteita käyttävät oppilaat ja vanhemmat ovat Helsingissä erittäin harvinaisia. Aloitteen tehnyt kokoomuksen valtuutettu kertoi saaneensa viestejä, joiden mukaan kasvojen peittäminen oppilaitoksissa on yleistynyt. Hänen mukaansa kasvojen näkyminen tukee turvallisen tilan periaatteita. Toinen kokoomuksen

valtuutettu moitti ohjetta siitä, että se kiertää suoran kiellon vetoamalla tunnistettavuuteen.

Vasemmistoliiton valtuutetun mukaan vaatimus koskee myös niqabia käyttäviä varhaiskasvatuksen hoitajia ja toisen asteen aikuisopiskelijoita. Hänen mukaansa valtuusto ei voi viestiä, etteivät he olisi tervetulleita töihin tai opiskelemaan. SDP:n valtuutettu muistutti, etteivät kasvot peittävät huivit ole todellinen ongelma. Hän varoitti islamofobian muuttumisesta normaaliksi poliittiseksi puheeksi. Valtuutettujen mukaan ongelmia oli sen sijaan tullut muun muassa kommandopipoista. Apulaispormestarin mukaan ohje antaa henkilöstölle selkänojan harvinaisten tilanteiden ratkomiseen.

Vantaalla ja Espoossa linjattiin tämän vuoden alussa, etteivät peruskoulun oppilaat saa peittää kasvojaan koulupäivän aikana (Helsingin Sanomat). Lahti kertoi kesäkuussa päivittävänsä peruskoulujen järjestyssääntöjä vastaavasti. Tampereella kieltoa on suunniteltu (Ilta-Sanomat). Kuka koulun arjessa ratkaisee, milloin tilanne on pedagoginen ja milloin harkinta on tapauskohtaista? Miltä linjaus tuntuu sille harvalle oppilaalle tai työntekijälle, jota se käytännössä koskee?

04 Maailmalta

Hollanti suunnittelee älypuhelinten täyskieltoa kouluihin myös välitunneille

Hollannin hallitus valmistelee kouluihin älypuhelinten täyskieltoa, joka koskisi oppituntien lisäksi välitunteja (Kauppalehti). Koulutuksesta ja emansipaatiosta vastaavan valtiosihteerin mukaan tavoitteena on suojella oppilaita häiriöiltä tiloissa, joissa on tarkoitus keskittyä. Hän toivoo ohjetta voimaan ensi vuoden alusta ja kertoo monien koulujen noudattavan sitä periaatteessa jo nyt. Kielto on osa lasten oikeuksia verkossa koskevaa strategiaa. Strategiaan kuuluu Hollannin ja Espanjan ehdotus sosiaalisen median eurooppalaisesta vähimmäisiästä. Lisäksi maat haluavat teknologiayhtiöiden osoittavan palvelunsa turvallisiksi ennen kuin lapset voivat käyttää niitä. Hallitus suhtautuu myönteisesti Euroopan komission EU Kids -säädösehdotukseen, jonka mukaan alle 13-vuotiaat eivät saisi käyttää sosiaalista mediaa. Valtiosihteerin mukaan lapset ansaitsevat verkossa saman turvallisen kasvuympäristön, jota pidetään itsestäänselvyytenä kotona ja koulun pihalla.

Suomessa hollantilaista mallia voi tarkastella kokonaisuutena. Koulun puhelinkielto ei siinä ole irrallinen järjestyssääntö, sillä vastuuta siirretään myös palveluiden tarjoajille. Koulupäivän kielto ei ulotu iltaan. Kotkalaisen nuorisotyöntekijän mukaan Snapchat voi kuitenkin koota koulun pihalle satoja nuoria (Yle Uutiset). Kenen vastuulla lasten turvallisuus verkossa on silloin, kun koulupäivä on ohi?

Englannin rehtoreiden liitot harkitsevat työtaistelua koulutarkastusten vuoksi

Ofsted on Englannin kouluja tarkastava virasto ja se teetti riippumattoman kyselyn uudistetuista tarkastuksistaan. Kyselyyn vastasi koulujen johtajia, joiden kouluissa uudistettu tarkastus oli tehty. Heistä 88 prosenttia sanoi tarkastuksen heikentäneen henkilöstön henkistä hyvinvointia ja vastaajista 29 prosenttia sanoi vaikutuksen olleen suuri (The Guardian). Alle joka neljäs koulu suostui kyselyyn tarkastuksen jälkeen. Kyselyn tehnyt IFF Research muistuttaa siksi tulosten rajoituksista.

Ofsted nosti esiin kaikkien tarkastettujen ryhmien tulokset. Niihin kuuluivat myös perhepäivähoitajat ja jatko-opintojen oppilaitokset. Kuusi kymmenestä vastaajasta sanoi tarkastuksen auttavan heitä kehittymään. Yli kolme neljäsosaa koki tarkastuksen tehdyn kunnioittavasti, yhteistyössä ja empaattisesti. Ofstedin ylitarkastajan mukaan suunta on oikea. Koulujen johtajat kutsuivat tuloksia murskaavaksi tuomioksi. Lukioiden ja yläkoulujen johtajien liiton ASCL:n mukaan useat sen jäsenet ovat kertoneet jättävänsä alan ennen seuraavaa tarkastusta.

Seuraavana päivänä lukioiden ja yläkoulujen johtajien liitto ASCL ilmoitti, ettei sillä ole luottamusta Ofstediin (The Guardian). Liitto vaati hallitusta keskeyttämään tarkastukset, jotta opettajat eivät jättäisi alaa. Muutoksen puuttuessa se aikoo järjestää suuntaa-antavan äänestyksen työtaistelusta. Rehtoreiden liitto NAHT harkitsee lakkoa johtonsa kokouksessa ensi viikolla. Guardianin mukaan

opetusministeri haluaa Ofstedin palaavan piirustuspöydän ääreen. Englannin opetusministeriön mukaan tarkastukset ja tilivelvollisuus ovat välttämättömiä, mutta niiden on heijastettava koulujen todellisuutta ja tuettava kehittymistä sen sijaan, että ne lisäisivät kouluihin jo kohdistuvia paineita. Vastakkainasettelu on kiristynyt vuodesta 2023. Silloin kuolemansyyntutkija totesi tarkastuksen vaikuttaneen readingiläisen rehtorin mielenterveyden heikkenemiseen ja kuolemaan. Viime vuonna käyttöön otetun mallin piti keventää tarkastusten kuormaa, mutta monen rehtorin mukaan kävi päinvastoin.

Suomessa keskustellaan parhaillaan kotiopetuksen valvonnan yhtenäistämisestä ja tehtäväpankista oppilasarvioinnin tueksi. Englannin kokemus nostaa esiin kysymyksen siitä, miten valvonta tehdään niin, että se tukee kehittämistä eikä lisää painetta, jota koulun arjessa jo on. Opettajien pysyminen alalla on kysymys myös Suomessa. OAJ:n mukaan lähes joka neljäs uransa alussa oleva opettaja poistuu alalta (OAJ).

Englannissa ja Walesissa poliisille ilmoitettiin tuhansista koulujen seksuaalirikoksista

Guardian keräsi poliisilta tietopyynnöillä aineiston vuosilta 2021–2025. Sen mukaan Englannin ja Walesin kouluissa tai niiden lähellä kirjattiin tuona aikana ainakin 8 500 alle 13-vuotiaisiin kohdistunutta seksuaalirikosta, mikä vastaa keskimäärin 4,7 ilmoitettua rikosta päivässä (The Guardian). Aineistossa on lähes 2 000 raiskausta ja raiskauksen yritystä. Lehden mukaan poliisi sai siis keskimäärin yhden koulua koskevan raiskausilmoituksen päivässä. Yli kolmannes raiskausten uhreista oli alle 13-vuotiaita ja suurin osa kaikista uhreista oli tyttöjä. Useimmissa ilmoituksissa tekijän ikää ei mainita. Lakimiesten ja asiantuntijoiden mukaan tekijät ovat todennäköisesti muita oppilaita.

Aineistolla on rajansa. Guardianin pääkirjoituksen mukaan vain 33 poliisilaitosta 43:sta luovutti tietonsa ja esimerkiksi Skotlanti puuttuu aineistosta (The Guardian). Luvut kertovat ilmoituksista eivätkä tuomioista. Poliisijohtajien neuvoston lastensuojelusta vastaavan johtajan mukaan luvut voivat kertoa myös kasvaneesta halukkuudesta ilmoittaa rikoksista. Vertailu menneeseen ei ole mahdollista, koska vastaavaa aineistoa ei ole aiemmin koottu.

Lähes 90 järjestön liittouma kirjoitti Britannian pääministerille ja vaati päättäväisiä toimia (The Guardian). Kirjeen allekirjoitti 87 tutkijaa ja järjestöä, muun muassa opettajien ammattiliitto NEU. Allekirjoittajat muistuttavat, että parlamentin valiokunta totesi seksuaalisen häirinnän ja väkivallan olevan englantilaisissa kouluissa yleistä jo vuonna 2016. Opetusministeriön mukaan väkivallan laajuus on järkyttävä. Se kertoo ministerin esitelleen viime kuussa koko koulun kattavan toimintamallin naisvihan torjumiseksi.

Guardianin pääkirjoitus nimeää kolme keinoa, joihin on tähän asti nojattu: seksuaali- ja ihmissuhdekasvatuksen, verkon turvallisuutta koskevat lait ja rikosoikeusjärjestelmän. Hyviä aikomuksia ei sen mukaan pidä sekoittaa vaikutuksiin. Kouluissa tarvitaan investointeja, koulutusta ja arviointia. Opettajia ei saa jättää yksin ja myös vanhempien pitäisi keskustella aiheesta nuorten kanssa. Pääkirjoituksen mukaan monissa maissa oikeisto ja äärioikeisto korostavat seksuaalirikoksia. Siksi osa liberaaleista pelkää aiheesta puhumisen ruokkivan kertomusta, joka tekee maahanmuuttajista syntipukkeja. Lehden mukaan katseen kääntäminen pois on kuitenkin vaihtoehdoista huonoin.

Englannin luvut perustuvat toimittajien poliisille tekemiin tietopyyntöihin. Suomessa voi kysyä, mitä kouluissa tapahtuvasta lasten välisestä seksuaalisesta väkivallasta tiedetään. Englannin kokemuksen perusteella voi kysyä myös, miten opetuksen vaikutuksia mitataan ja kuka tukee opettajaa, kun kasvatustyö kohtaa näin vaikean asian.

OSA 2 · LÄHITARKASTELUSSA

Lähitarkastelussa

TÄSSÄ OSASSA

05 Kiirehtimättä kohti ymmärrystä
06 Tutkimus
07 Seurattavaa

05 Kiirehtimättä kohti ymmärrystä

Eräänä aurinkoisena kesäkuun päivänä baijerilaisessa Ingolstadtin kaupungissa ihminen kulkee terapeuttinsa vastaanotolle isot mustat kuulokkeet korvillaan. Kuulokkeet auttavat häntä suojautumaan niinä hetkinä, joina maailma tuntuu liian äänekkäältä. Kohtauksesta alkaa Helsingin Sanomien 10.10. julkaisema juttu, joka kysyy, mistä autismidiagnoosien kasvu johtuu. Jutun mukaan diagnooseja on liu'utettu yhä laajemmalle joukolle ihmisiä ja autismi näkyy nyt kouluissa, päiväkodeissa ja Tiktokissa. Otsikon mukaan moni haluaa nyt saman diagnoosin, joka maailmankuuluilla julkisuuden henkilöilläkin on.

Kasvu voi olla oivallus, jos se tarkoittaa, että yhä useampi saa nimen kokemukselleen ja keinoja arkeensa, kuten kuulokkeet liian äänekästä maailmaa vastaan. Se voi olla myös eksymistä, jos diagnoosista tulee ainoa kieli, jolla oman erilaisuutensa voi sanoa ääneen ja tulla kuulluksi. Kumpikin luenta palaa samaan perustarpeeseen: ihminen haluaa tulla nähdyksi sellaisena kuin on.

Suomessa sama tarve nousi viikolla esiin koulun tuen kautta. Helsingin Sanomat kertoi 6.10. oppilaskohtaiseen tukeen liittyvistä ongelmista. Ilta-Sanomien mukaan Helsingin Sanomien jutussa koulu-uudistus sai rajua kritiikkiä ja huolissaan olivat sekä äiti että opettajat. Lehden kertomus kahdeksanvuotiaasta koululaisesta pysäytti lukijan, joka tarttui siihen mielipidesivulla.

Taustalla on oppimisen tuen kattava uudistus, joka tehtiin esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella syksyllä 2025. Viime lukuvuosi oli siirtymäaikaa, minkä jälkeen uusi järjestelmä on elokuussa alkaneesta lukuvuodesta lähtien ollut käytössä kaikkialla. Opetushallitus kertoi helmikuussa 2025, että tuki jakautuu ryhmämuotoiseen ja oppilaskohtaiseen tukeen ja että ryhmämuotoinen tuki on ensisijainen tukimuoto. Opettaja-lehden uutisoiman OAJ:n kyselyn perusteella uudistuksessa on ollut ongelmia nimenomaan oppilaskohtaisen tuen kanssa. Ryhmämuotoisen tuen ensisijaisuus on oivallus siellä, missä apu tavoittaa lapsen ryhmässä ajoissa. Eksymiseksi se muuttuu siellä, missä yksilöllinen tarve hukkuu ryhmään ja tulee näkyviin vasta, kun joku vaatii sitä tarpeeksi kovaa.

Helsingin Sanomien mielipidesivulla juttua jatkoi viikon aikana kolme kirjoitusta, jotka katsovat samaa asiaa eri kohdista. Ensimmäisen otsikko kehottaa erityislapsen vanhempaa uskaltamaan vaatia. Toinen muistuttaa, etteivät erityislasten perheet kaipaa koulun moitteita. Kolmas tarttuu tunnollisen lapsen tuen tarpeeseen, joka sen otsikon mukaan jää helposti huomaamatta. Kirjoituksessa viitataan tuoreeseen tutkimukseen käytösongelmien, motivaation ja koulumenestyksen välisistä yhteyksistä (Palmu 2024), joka kirjoittajan mukaan muistuttaa varhaisen tunnistamisen merkityksestä.

Oppilaan arjessa tuki ei ala päätöksestä vaan siitä hetkestä, jolloin joku huomaa, ettei kaikki ole hyvin. Tunnollisen lapsen kohdalla tuo hetki voi jäädä tulematta, sillä pyydetyn tekevä lapsi ei välttämättä herätä kenessäkään huolta. Opettajan näkökulmasta kysymys kulkee koko ryhmän kautta. OAJ selvitti jäsentensä kantoja kyselyllä, joka oli auki 17.8.–9.9.2026 ja johon saatiin 7 528 vastausta varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa, lukiossa ja ammatillisella toisella asteella työskenteleviltä jäseniltä. Järjestön mukaan opettajat pelkäävät, että ikäluokkien pienentyminen kasvattaa ryhmiä ja heikentää oppimisen tukea. Montako hiljaista tarvetta yksi aikuinen ehtii huomata ryhmässä, joka kasvaa?

Vanhemman paikka on kahden mielipidekirjoituksen välissä: yksi kehottaa vaatimaan, toinen muistuttaa, ettei perhe kaipaa koulun moitteita. Vanhempi näkee lapsensa kotona ja opettaja luokassa, joten kumpikaan ei yksin näe koko kuvaa. Kuka päättää, milloin ryhmä ei enää riitä? Kuka kantaa seuraukset, jos tarve huomataan liian myöhään?

Ingolstadtin kadulla suojan tarve näkyy isoina mustina kuulokkeina, jotka kuka tahansa ohikulkija huomaa. Luokassa tuen tarve voi näyttää siistiltä vihkolta, ajallaan palautetulta tehtävältä ja kädeltä, joka ei nouse.

06 Tutkimus

Tekoäly kotitentissä: oma vastaus ensin

Itä-Suomen yliopiston tutkimuksessa opiskelijat tekivät kotitentin, jossa tekoälyn käyttö oli sallittua, minkä jälkeen heitä pyydettiin kertomaan, miten he olivat tekoälyä käyttäneet. Yle kertoi tuloksista 10.10. apulaisprofessorin haastattelun pohjalta. Tutkimukseen osallistui 891 opiskelijaa, joista 159 ilmoitti käyttäneensä tekoälyä kotitentissä. Aineisto kerättiin vuosina 2023–2024, jolloin tekoälysovellukset yleistyivät vauhdilla.

Opiskelijoiden kertomuksista tutkijat erottivat kolme käyttötapaa. Mekaanisessa tavassa opiskelija kopioi kysymykset tekoälylle ja siirsi vastaukset tenttiin sellaisenaan tai lähes sellaisenaan, osa jopa niin, että tekoälyn omat kommentit jäivät näkyviin. Toisessa tavassa opiskelija pyysi tekoälyltä ideoita ja näkökulmia, valitsi niistä sopivimmat ja käytti niitä vastauksensa apuna. Kolmannessa eli reflektoivassa tavassa opiskelija kirjoitti ensin oman vastauksensa ja pyysi vasta sitten tekoälyltä palautetta tai uusia näkökulmia.

Käyttötavalla oli yhteys arvosanoihin. Apulaisprofessorin mukaan reflektoivaa tapaa käyttäneet pärjäsivät paremmin kuin muut tekoälyn käyttäjät ja myös paremmin kuin ne, jotka eivät käyttäneet tekoälyä lainkaan. Heidän kohdallaan opiskelija hyödynsi ensisijaisesti omaa asiantuntemustaan, huomasi oman ajattelunsa vahvuuksia ja täydensi niitä. Heikoimmin pärjäsivät mekaanisen tavan käyttäjät, joiden vastaukset olivat jopa huonompia kuin ilman tekoälyä vastanneiden. Heidän vastauksistaan jäi apulaisprofessorin mukaan pois kriittinen ajattelu: tehtävä tuli suoritetuksi, mutta mitään ei välttämättä opittu.

Apulaisprofessori neuvoo suhtautumaan tekoälyyn enemmän keskustelukumppanina kuin valmiiden vastausten antajana. Valmiin esseeaiheen sijaan tekoälyltä voi pyytää kysymyksiä itselleen, esimerkiksi siitä, mikä aiheessa kiinnostaa ja mitä siinä pitäisi käsitellä. Hänen mukaansa tekoäly ohjaa tällaista pohdintaa hyvin, mutta idea ja näkökulma tulevat edelleen opiskelijalta. Itä-Suomen yliopistossa tekoälyn käyttöä opetetaan myös kursseilla esimerkiksi gradun tekemisen tueksi. Yliopiston tavoitteena ei ole suhtautua tekoälyyn kielteisesti eikä myönteisesti vaan auttaa opiskelijoita käyttämään sitä mielekkäästi.

Tutkitut olivat yliopisto-opiskelijoita, joten tulos ei sellaisenaan kerro yläkoululaisesta tai lukiolaisesta. Kotona ja luokassa siitä voi silti poimia kysymyksen, jonka voi esittää kenelle tahansa tekoälyä käyttävälle: kirjoitinko ensin itse? Käyttötavat perustuvat opiskelijoiden omaan raporttiin. Tulos kertoo yhteydestä eikä erottele, paransiko reflektoiva tapa arvosanaa vai valitsivatko jo valmiiksi vahvat opiskelijat juuri sen. Aineisto on lisäksi ajalta, jolloin tekoäly vasta yleistyi. Apulaisprofessori arvioi käytön levinneen opinnoissa sen jälkeen laajasti.

Opiskelijat nimeävät viivyttelyn suurimmaksi esteekseen

Yli 65 000 yhdysvaltalaisen opiskelijan kyselyssä viivyttely nousi suurimmaksi ongelmaksi, joka opiskelijoiden omasta mielestä heikentää heidän opintomenestystään. The Guardianin mukaan se ohitti esimerkiksi ADHD:n, ahdistuksen ja rahahuolet. Lähes puolet vastaajista nimesi viivyttelyn asiaksi, joka vahingoittaa heidän kykyään tehdä opiskelutyötä. Heitä oli yli kaksi kertaa niin paljon kuin masennuksen nimenneitä. Yhtä suuri osuus kertoi viivyttelyn aiheuttavan heille merkittävää kärsimystä enemmän kuin mikään muu ongelma, perheen paineet ja kiusaaminen mukaan lukien.

Tutkimus on julkaistu vertaisarvioidussa Plos One -lehdessä (Shatz). Sen tekijä, Cambridgen yliopistoon sidoksissa oleva lehtori, kertoi odottaneensa opiskelijoiden kokevan viivyttelystä haittaa mutta yllättyneensä siitä, kuinka voimakkaasti se heihin vaikutti. Tutkimus esittää, että viivyttely voi olla tekijä noidankehässä, joka synnyttää tai voimistaa muita ongelmia, kuten stressiä. Esimerkkinä tutkimus kuvaa opiskelijan, joka lykkää tehtävää, stressaantuu, nukkuu siksi huonosti ja lykkää tehtävää yhä pidemmälle.

Durhamin yliopiston psykologian professori, joka ei osallistunut tutkimukseen, muistuttaa, että viivyttelyn haittoja opiskelijoiden elämässä on tutkittu lähes 30 vuotta ja että haitoista on vakiintunut näyttö. Laaja kuvaileva aineisto tuo hänen mukaansa lisätietoa siitä, miten viivyttelyn haitat asettuvat suhteessa muihin ongelmiin. Se on kuitenkin vain tilannekuva, mikä rajaa

johtopäätöksiä. Professorin mukaan käsitys viivyttelystä luonteenvikana on säilynyt sitkeästi tutkimuksesta huolimatta. Hänen mukaansa ihmiset lykkäävät tehtäviä välttääkseen niihin liittyviä vaikeita tunteita, mikä korjaa mielialaa hetkeksi. Pitkällä aikavälillä syyllisyys, häpeä ja stressi kuitenkin saavat ihmisen kiinni ja kuluttavat terveyttä ja hyvinvointia.

Myös tutkimuksen tekijä erottaa viivyttelyn laiskuudesta: viivyttelijä voi olla vahvasti motivoitunut tarttumaan tehtävään mutta suistua raiteiltaan esimerkiksi perfektionismin tai uupumuksen vuoksi. Hänen mukaansa yliopistojen pitäisi ymmärtää, ettei viivyttely ole pelkkä ajanhallinnan puute, jonka korjaa esitteellä, vaan yksi opiskelijoiden suurimmista esteistä, johon tarvitaan myönteisiä interventioita. Tekijän mukaan aiempi tutkimus osoittaa, että interventioista voi olla apua. Hän on hiljattain julkaissut myös oppaan viivyttelyn voittamiseen.

Tutkimus on kuvaileva tilannekuva yhdysvaltalaisten opiskelijoiden omista arvioista. Se ei kerro syy-seuraussuhteista, kuten siitä, ruokkiiko viivyttely stressiä vai stressi viivyttelyä. Tulosten siirtyminen suomalaiseen lukioon tai korkeakouluun on avoin kysymys.

Toteutusaikeet ja tenttiviikon opiskelu

Hajautetussa harjoittelussa opiskeltava aines käydään läpi useana eri kertana sen sijaan, että kaikki opiskeltaisiin kerralla. David ja kollegat (2026) muistuttavat vertaisarvioidussa npj Science of Learning -lehdessä julkaistussa tutkimuksessaan, että tällaiset tehokkaat opiskelukeinot ovat tärkeitä elinikäiselle oppimiselle. Opiskelijoiden on kuitenkin vaikea käyttää niitä johdonmukaisesti, koska tottumus tehottomiin keinoihin ja heikko ajanhallinta ohjaavat opiskelua.

Tutkijat testasivat, auttaako toteutusaikeiden muotoilu eli etukäteen asetettu tavoite siitä, milloin ja miten tehokasta keinoa käyttää, opiskelijoita tuomaan hajautetun harjoittelun osaksi omaa opiskeluaan. Tutkimukseen osallistui 87 yliopisto-opiskelijaa, joiden päivittäistä opiskelua seurattiin neljän viikon kurssin ajan kokemusotannalla eli toistuvilla arjessa tehdyillä kirjauksilla, joita kertyi 1 623.

Toteutusaikeet eivät lisänneet hajautetun harjoittelun käyttöä. Toteutusaikeet muotoilleet opiskelijat raportoivat kuitenkin tenttiviikolla lyhyempää opiskeluaikaa, pienempää vaivaa ja parempaa keskittymistä, minkä tekijät tulkitsevat viitteeksi tehokkaammasta opiskelusta. Interventiosta riippumatta opiskelijat mukauttivat opiskeluaan kokeen lähestyessä: he opiskelivat pidempään, raportoivat enemmän vaivaa, tyytyväisyyttä ja ulkoista motivaatiota ja käyttivät enemmän muistista palauttamiseen perustuvia keinoja. Tekijöiden mukaan tulokset nostavat arvioinnin keskeiseksi opiskelua ohjaavaksi voimaksi.

Samalla viikolla viivyttelyä tutkinut lehtori varoitti pitämästä viivyttelyä pelkkänä ajanhallinnan puutteena. David ja kollegoiden tutkimuksessa ajankäytön suunnitelma ei muuttanut opiskelutapaa, mutta suunnitelman tehneet kokivat tenttiviikon opiskelun keskittyneemmäksi ja vähemmän vaivalloiseksi. Opettajalle tulos korostaa arvioinnin merkitystä opiskelun ohjaajana, sillä kokeen lähestyessä opiskelijat käyttivät enemmän muistista palauttavia keinoja. Otoksena oli 87 opiskelijaa yhdellä neljän viikon kurssilla. Tehokkuus on tekijöiden päätelmä, joka perustuu opiskelijoiden omiin kirjauksiin ajasta, vaivasta ja keskittymisestä.

Montessori-luokka ja tarkkaavaisuuden aivoverkot

Talamuksella on keskeinen rooli aistitiedon suodattamisessa ja aivokuoren laajassa viestinnässä, mutta sen kehitystä suhteessa arjen oppimisympäristöihin on tutkittu harvoin. Mino-Matot ja kollegat (2026) analysoivat vertaisarvioidussa npj Science of Learning -lehdessä julkaistussa tutkimuksessa 72 lapsen lepotilan toiminnallisen magneettikuvauksen aineistoa. Lapset olivat iältään neljästä 15 vuoteen ja opiskelivat joko Montessori-luokissa tai perinteisissä luokissa.

Aineistolähtöisellä menetelmällä tutkijat jakoivat talamuksen viiteen alueeseen, joilla kullakin oli oma yhteysprofiilinsa aivokuoren laajoihin verkostoihin, pääasiassa näön, sensomotoriikan ja tarkkaavaisuuden verkostoihin. Alueella, joka kytkeytyi ensisijaisesti ventraaliseen tarkkaavaisuusjärjestelmään, Montessori-luokassa opiskelu liittyi vahvempaan talamuksen ja aivokuoren väliseen toiminnalliseen kytkeytyvyyteen. Montessori-lapsilla myös iän ja kytkeytyvyyden välinen myönteinen yhteys oli vahvempi. Toiminnanohjauksen verkostoon tai lepotilan oletusverkostoon ei löytynyt vahvistuneita yhteyksiä, mikä sopii tekijöiden mukaan siihen, että nämä verkostot kypsyvät myöhemmin.

Tekijöiden mukaan tulokset viittaavat siihen, että kouluympäristö vaihtelee yhdessä niiden talamuksen piirien kehityksen kanssa, jotka tukevat olennaisen havaitsemista ja tiedon valikoivaa tärkeysjärjestystä oppimisen aikana. He rajaavat tulkintaa itse: asetelma on poikkileikkaus ja perheet valitsevat koulunsa itse, joten syy-seuraussuhteen suuntaa ei voi päätellä. Mittaamattomat perhetason tekijät, kuten vanhempien arvot ja kodin oppimisympäristö, voivat tekijöiden mukaan vaikuttaa yhteyksiin.

Poikkileikkausasetelmassa lapset kuvataan yhtenä ajankohtana, joten ikäerot ovat eri lasten välisiä eroja eivätkä saman lapsen kehitystä. Montessori-koulua harkitsevalle perheelle tutkimus ei kerro, että koulumuoto muokkaisi lapsen aivoja. Vahvempi kytkeytyvyys aivoverkossa ei myöskään sellaisenaan kerro, oppiiko lapsi enemmän tai voiko hän paremmin. Tekijöiden mukaan tulokset kuitenkin osoittavat tutkittavissa olevan hermostollisen reitin, jota pitkin arjen oppimisympäristöt voivat olla yhteydessä tarkkaavaisuutta ja sopeutuvaa käyttäytymistä tukeviin kehittyviin aivojärjestelmiin. Tekijöiden mukaan rahoittajilla, Sveitsin kansallisella tiedesäätiöllä ja Société Académique Vaudoisella, ei ollut roolia tutkimuksen suunnittelussa tai tulkinnassa.

07 Seurattavaa

Lokakuu: ministeriön selvitys kotiopetuksesta

Opetus- ja kulttuuriministeriön viime vuonna aloittama selvitys kotiopetuksesta julkaistaan lokakuun aikana. Opetusministeri kertoi Iltalehdelle jo helmikuussa, että ministeriö pohtii kotiopetuksen valvontakäytäntöjen täsmentämistä. Iltalehden mukaan myös kokoomus haluaa muutosta kotikouluun. Ylen 5.10. julkaisemassa uutisessa rehtori kuvasi kotiopetusta välillä lailliseksi heitteillejätöksi. OAJ:n mukaan kotiopetuksesta on säädettävä täsmällisemmin lapsen oikeuksien turvaamiseksi. Järjestö viittaa Ylen uutiseen, jossa valvonnasta vastaavat opettajat nostavat huoliaan esiin. Seurattavaa on, miten selvitys kuvaa kotiopetuksen valinneiden perheiden näkökulmaa ja miten se vastaa valvonnasta vastaavien opettajien huoliin.

17.10. ja lokakuun loppu: Ranskan koulukriisi

Ranskan koulumielenosoitukset alkoivat 21.9. Pariisin esikaupunkialueella sijaitsevasta Saint-Exupéryn lukiosta, jossa opiskelijat lähtivät tukemaan henkilöstö- ja resurssipulan vuoksi lakkoilleita opettajiaan. The Guardianin 6.10. uutisen mukaan mielenosoituksiin osallistui eri puolilla Ranskaa 250 000 ihmistä ja mellakkapoliisi käytti kyynelkaasua. Syyskuun puolivälin jälkeen 24 koulua on poltettu tai ryöstetty ja yli 6 100 ihmistä pidätetty, heistä lähes kaikki alaikäisiä. Ilta-Sanomien mukaan jopa 1 800 koulua on suljettu. Resurssipulan mittakaavasta kertoo opettajajärjestö SNES-FSU:n arvio, jonka mukaan syyskuun alussa yli puolesta julkisista yläkouluista ja lukioista puuttui ainakin yksi opettaja. Monen luokan lämpötila nousi viime toukokuun ja kesäkuun helleaalloissa yli 35 asteen.

Ranskan pääministeri sanoi 7.10. televisiopuheessaan, että hallitus käy läpi opiskelijoiden vaatimukset ja esittää lokakuun lopussa ehdotuksia tilanteen parantamiseksi. Poliisi on samaan aikaan pettynyt tainnutuskranaattien käyttökieltoon ja kertoo kohtaavansa yhä väkivaltaisempia ihmisiä. The Guardianin kolumnin mukaan vanhemmat ovat liittyneet lastensa rinnalle ja kehottaneet muita vanhempia osallistumaan 17.10. suunniteltuun yleislakkoon. Kolumnin mukaan kyse on myös vastauksesta poliisiväkivaltaan, jota nähtiin edellisellä viikolla. Helsingin Sanomien mukaan opiskelijaprotestit leviävät Euroopassa: Belgiassa on ollut mellakoita, Dublinissa tuhannet yliopisto-opiskelijat osoittivat mieltään aiemmin lokakuussa ja Itävallassa opiskelijaryhmät valmistelevat uusia mielenosoituksia lokakuun puoliväliksi.

Toisenlaisestakin kokemuksesta on kerrottu. The Guardianin kolumnistin haastattelema, aiemmin erittäin köyhällä alueella sijaitsevassa ammatillisessa lukiossa työskennellyt kertoi, että koulu avattiin uudelleen vuonna 2022 täydellisen jälleenrakennuksen jälkeen ja ilmapiiri rauhoittui sekä oppilaille että opettajille. Hänen mukaansa kaunis koulu sai yhteisön tuntemaan itsensä arvostetummaksi. Seurattavaa on, vastaavatko lokakuun lopun ehdotukset siihen, mistä liike alkoi: opettajien ja henkilöstön puutteeseen.

Marraskuu: kouluverkkopäätöksiä Sotkamossa ja Vesannolla

Sotkamon kouluverkosta on esillä kuusi vaihtoehtoa, kun kunta valmistelee palveluverkkoratkaisuaan vuoteen 2037. Päätökset on tarkoitus tehdä marraskuussa: palveluverkkosuunnitelma menee ensin lautakunnan käsittelyyn ja sieltä kunnanhallitukseen ja -valtuustoon. Ylen mukaan Vesannolla ensimmäisen ja toisen luokan oppilaat aloittaisivat syksyllä 2027 samassa yhdysluokassa. Kasvatus- ja koulutuslautakunta käsittelee asiaa marraskuussa. Sitä ennen kunta järjestää asiasta kuulemistilaisuuden. Kouvolassa kaupunginhallitus käsitteli perusopetuksen palveluverkkoa vuosille 2027–2035 ja esittää, että Jokela-Niinistön alakoulun Jokelan toimipiste jatkaisi vuoteen 2030 asti. Kaupunginjohtajan alkuperäisessä esityksessä alakoulu olisi loppunut vuonna 2028.

Samalla viikolla esillä oli myös kuntien talous. Helsingin Sanomien mukaan lasta kohden lasketut kustannukset kasvoivat vuosien 2024 ja 2025 välillä vähintään 1 000 euroa 95 kunnassa. Lehden haastattelema virkamies vaatii kuntia yhdistymään ja suunnittelemaan tulevaisuuttaan realistisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt rahoitusta vuosille 2026–2028 hankkeisiin, joilla edistetään kuntien välistä yhteistyötä perusopetuksessa. Esimerkiksi kuvataiteen ja käsityön opettaja on elokuusta lähtien kulkenut Toholammin ja Lestijärven välillä. Oppilaalle kouluverkkopäätös merkitsee sitä, missä ja kenen kanssa hän käy koulua, opettajalle esimerkiksi työtä yhdysluokassa tai kahden kunnan välillä ja vanhemmalle mahdollisuutta tulla kuulluksi ennen päätöstä.

1.1.2027: poikkeussäännöksiä häiriötilanteisiin

Hallitus antoi 8.10. lakiesitykset, joilla varhaiskasvatuslakiin, perusopetuslakiin, Helsingin eurooppalaisesta koulusta annettuun lakiin ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin lisätään poikkeussäännöksiä kasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestämisestä häiriötilanteissa. Esitys liittyy valtion vuoden 2027 täydentävää talousarviota koskevaan esitykseen. Ehdotus käsiteltiin kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 29.9.2026. Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027. Lakien käsittelyssä seurattavaa on, mistä häiriötilanteessa voidaan poiketa, kuka poikkeamisesta päättää ja miten lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ja opetukseen turvataan poikkeuksen aikana.

Marraskuu, joulukuu ja 18.4.2027: kuntatalous ja koulujen rahoitus

Kuntaliiton blogin mukaan valtiovarainministeriön 7.10. julkaisema virkapuheenvuoro oli kevään 2027 eduskuntavaaleja odottavalle kuntatalouden ammattilaiselle kuin pillin vihellys jalkapallo-ottelun alussa. OAJ:n asiantuntijablogissa virkapuheenvuoroa kuvataan utopiaksi uudistuvasta ja dynaamisesta taloudesta, jossa Suomea rakennetaan kauniilla tavoitteilla. Euroopan komissio päivittää marraskuussa makrotalouden ennusteensa sekä jäsenmaiden alijäämä- ja velkakehityksen suhteessa EU-sääntöihin. Blogin mukaan joulukuussa saadaan tarkempaa tietoa siitä, muuttuuko Suomen 8–11 miljardin säästötavoite. Lopulta suunnan ratkaisevat kirjoittajan mukaan ne päätökset ja arvovalinnat, joita 18.4.2027 vaaleissa valittavat päättäjät kuntien rahoituksesta tekevät.

OAJ esitti lausunnossaan vuoden 2027 talousarviosta, että jo 1,5 miljoonalla eurolla voitaisiin järjestää 4 000 opettajalle kuusi tuntia mentorointia vuonna 2027. Järjestö vaati valiokuntaa osoittamaan opettajarekisterin perustamiseen 3 miljoonaa euroa, josta 1 miljoona euroa pitäisi kohdentaa vuodelle 2027.

Lähteet

Pääkirjoitus

1 **'Nobody is listening to us': on the school protest frontline, I heard why France's students feel disowned | Alexander Hurst** · The Guardian, Education

2 **Koulujen resurssipula sai nuoret barrikadeille Ranskassa** · MTV Uutiset

3 **Riot police fire teargas as 250,000 take part in schools protests across France** · The Guardian, Education

4 **400 établissements scolaires fermés face à l'extension du mouvement lycéen et la flambée de violences** · Maire info

5 **Koulu | Rehtori vei 8-vuotiaalta tuen: nyt Ilona on niin puhki, että lyö äitiä** · Helsingin Sanomat

6 **HS: Rajua kritiikkiä koulu-uudistukselle – äiti ja opettajat huolissaan** · Ilta-Sanomat

7 **Koulu | Tunnollisen lapsen tuen tarve jää helposti huomaamatta** · Helsingin Sanomat

8 **Ranskan valtavat protestit: Jopa 1 800 koulua suljettu, opiskelijat rakentavat barrikadeja** · Ilta-Sanomat

9 **Koulu | Erityislapsen vanhemman on uskallettava vaatia** · Helsingin Sanomat

10 **Kotiopetuksesta säädettävä täsmällisemmin turvaamaan lapsen oikeuksia** · OAJ

Numeron osat

Poliisi taltutti mielenosoittajia kovaotteisesti Pariisissa – kymmenet tuhannet vaativat parempia kouluoloja · MTV Uutiset

Ranskassa varaudutaan tiistaina suuriin mielenosoituksiin · YLE Uutiset

Koulujen resurssipula sai nuoret barrikadeille Ranskassa · MTV Uutiset

Riot police fire teargas as 250,000 take part in schools protests across France · The Guardian, Education

How dilapidated are French schools and how bad is inequality in the education system? · The Guardian, Education

Analyysi: Ranskan koulukriisi ajoi nuoret kaduille, eikä velkaisella valtiolla ole helppoja ratkaisuja · YLE Uutiset

'Nobody is listening to us': on the school protest frontline, I heard why France's students feel disowned | Alexander Hurst · The Guardian, Education

400 établissements scolaires fermés face à l'extension du mouvement lycéen et la flambée de violences · Maire info

Ranska | Pojalta irtosi käsi ja toiselta murtui leuka, kun poliisi käytti voimaa koululaisiin · Helsingin Sanomat

Ranskan valtavat protestit: Jopa 1 800 koulua suljettu, opiskelijat rakentavat barrikadeja · Ilta-Sanomat

Ranskan lukioprotestit | Poliisi pettyi tainnutuskranaattien käyttökieltoon: "Kohtaamme yhä väkivaltaisempia ihmisiä" · Helsingin Sanomat

Ranska keskeyttää tainnutuskranaattien käytön koulumielenosoituksissa · YLE Uutiset

France's other schools problem – the teens violently smashing up their old primaries: 'They think it's not worthy of respect – so they trash it' · The Guardian, Education

Ranskan lukioprotestit | Opiskelijoiden protestit kiihtyvät Ranskassa, tuhansia odotetaan kaduille · Helsingin Sanomat

Opetusministeri lupasi tuhansia uusia opettajia Ranskan lukioihin lähes välittömästi · YLE Uutiset

Mielenosoitukset | Opiskelijaprotestit leviävät Euroopassa, Belgiassa mellakoita · Helsingin Sanomat

Angry French students take to the streets. British students don't – and I think I know why | Kitty Sayers · The Guardian, Education

French mayor teargassed after shielding student protesters from police – video · The Guardian, Education

Koulu | Rehtori vei 8-vuotiaalta tuen: nyt Ilona on niin puhki, että lyö äitiä · Helsingin Sanomat

HS: Rajua kritiikkiä koulu-uudistukselle – äiti ja opettajat huolissaan · Ilta-Sanomat

HS:n kysely | Oppimisen tuen uudistus on lisännyt häiriöitä entisestään, kokevat opettajat · Helsingin Sanomat

Koulu | Tunnollisen lapsen tuen tarve jää helposti huomaamatta · Helsingin Sanomat

Koulu | Erityislapsen vanhemman on uskallettava vaatia · Helsingin Sanomat

Koulu | Erityislasten perheet eivät kaipaa koulun moitteita · Helsingin Sanomat

Sotkamon kouluverkosta kuusi vaihtoehtoa – näin koulut säilyisivät eri malleissa · Yle, Peruskoulu

Vesannolle tulee yhdysluokat alakouluun – ensimmäisenä samaan luokkaan eka- ja tokaluokkalaiset · Yle, Peruskoulu

Kouvolan kaupunginhallitus ei lakkauttaisi Korian kirjastoa – myös kouluverkkoa säädettiin · Yle, Peruskoulu

Kunnat hakevat säästöjä yhteisillä opettajilla – OKM myönsi yhteistyöhön rahaa · YLE Uutiset

Koulut ja päiväkodit | Opetuksen hinnassa on kymmenien tuhansien eurojen ero, virkamies vaatii kuntia yhdistymään · Helsingin Sanomat

Opettajat pelkäävät ikäluokkien pienentymisen kasvattavan ryhmiä ja heikentävän oppimisen tukea · OAJ

Rasismi | Sinimustien rasistisia tarroja liimataan koulun leikkivälineisiin Helsingissä · Helsingin Sanomat

ESS: Äärioikeistolaisia tarroja levitetään kouluissa · Ilta-Sanomat

Nuorten häiriökäytös Aittakorven koululla Kotkassa herättää pelkoa: "Osa oppilaista ei uskalla tulla yksin" · YLE Uutiset

Kotiopetus on välillä laillista heitteillejättöä, sanoo rehtori Jari Andersson · YLE Uutiset

Miten opetusministeri Anders Adlercreutz puuttuisi kotiopetukseen? Katso suora lähetys kello 14 · YLE Uutiset

Kokoomuksesta tiukka kannanotto kotikouluihin · Ilta-Sanomat

Kokoomus haluaa muutosta kotikouluun · Iltalehti

Kotiopetuksesta säädettävä täsmällisemmin turvaamaan lapsen oikeuksia · OAJ

Opetusministeri: Lapsilla on oikeus saada musiikin opetusta · YLE Uutiset

OAJ lausui vuoden 2027 talousarviosta · OAJ

Valtiovarainministeriö esittää rajuja muutoksia: Eläkeikä 70 vuoteen ja rahatuki pois · Talouselämä

Utopiaa uudistuvasta ja dynaamisesta taloudesta · OAJ

VM avasi pelin, mutta kuka päättää voittajan? · Kuntaliitto

Helsinki päivittää turvallisuusohjettaan: Kasvoja ei tule peittää koulupäivän aikana · Ilta-Sanomat

Helsingissä vaadittiin kouluihin huivikieltoa – uusi turvallisuusohje ei riittänyt perussuomalaisille · YLE Uutiset

Koulut | Helsinki kieltää kasvojen peittämisen: ohjeistaa myös lapsia päiväkodista hakevia · Helsingin Sanomat

Täyskielto älypuhelimille kouluissa, myös välitunneilla – Hollanti ottaa järeät keinot käyttöön · Kauppalehti

New Ofsted inspection regime damaging teachers, survey says · The Guardian, Education

Headteachers threaten strike ballots after losing confidence in Ofsted · The Guardian, Education

Burnham urged to 'end cycle of harm' after scale of child-on-child sexual abuse revealed · The Guardian, Education

The Guardian view on sexual abuse in schools: teachers cannot deal with this alone | Editorial · The Guardian, Education

Häiriöt | Elon Muskilla ja Greta Thunbergilla on autismia, ja saman diagnoosin haluaa nyt moni · Helsingin Sanomat

Tekoäly voi parantaa opiskelijan arvosanoja, mutta vain jos sitä käytetään oikein · YLE Uutiset

University students say procrastination is biggest threat to their academic performance · The Guardian, Education

Understanding and supporting university students' use of distributed practice via implementation intentions · npj Science of Learning

Learning environments are associated with age-related differences in thalamocortical attention circuits in childhood · npj Science of Learning

Säännöksiä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestämiseen häiriötilanteissa · Opetus- ja kulttuuriministeriö